

روان‌شناسی یازدهم انسانی

کتاب جامع

۱۲۳۰ سؤال شناسنامه‌دار شامل: آزمون‌های کانون، کنکورهای سراسری و سوالات تشریحی

۴۹۲ سؤال چهارگزینه‌ای از کنکورهای سراسری داخل و خارج از کشور و منتخب آزمون‌های کانون

۷۳۸ سؤال تشریحی منتخب و آزمون‌های نیم‌سال و پایان سال تحصیلی

۸ درس‌نامه‌ی جامع شامل: نکات مهم مطالب هر فصل در قالب کاردبندی‌های مجزا و جدول

۲ آزمون تشریحی: برای نیم‌سال اول و پایان سال

۱۶۷ مفهوم کلیدی: برای برجسته کردن مهم‌ترین و پرتکرارترین مفاهیم درس

سؤال تشریحی ۷۳۸ + سؤال چهارگزینه‌ای از کنکورهای سراسری و آزمون‌های کانون ۴۹۲ = ۱۲۳۰ سؤال شناسنامه‌دار

مؤلفان: هیأت مؤلفان کانون فرهنگی آموزش

هماهنگی و نظارت علمی: سوفیا فرخی

برنامه‌ریزی هدایت نظارت کاظم قلم‌چی
بر مجموعه کتاب‌های جامع

کتاب جامع روان‌شناسی - یازدهم انسانی	>> عنوان کتاب
کاظم قلم‌چی	>> برنامه‌ریزی آموزشی
سوفیا فرخی	>> هماهنگی و نظارت علمی
هیأت مؤلفان	>> مؤلفان
هژبر رحیمی - علیرضا عوض آبادیان	>> ویراستاران
لیلا فیروزی	>> مدیر تولید
مریم صالحی	>> مدیر مستندسازی
محدثه پرهیزکار - مهدیه شریفی - امیرحسین کریمی - سارا هشترودی	>> ویراستاران مستندسازی
مهشید ابوالحسنی - میلاد تاجیک نوری	>> حروفنگار و صفحه‌آرا
رحلی	>> قطع
اول	>> چاپ
	>> چاپخانه
حمید عباسی	>> ناظر چاپ
۴۰۰ جلد	>> تیراژ
	>> لیتوگرافی
۱۸۰۰۰ تومان	>> قیمت
۹۷۸-۶۰۰-۰۰-۱۰۵۸-۴	>> شابک

چاپ

سال

تیراژ

اول

۱۳۹۶

۳۰۰۰

مؤلفان:

مهران افشاری - بیژن امجدیان - سوفیا فرخی - علیرضا عوض آبادیان - الهام میرزائی - سیدرضا میرخان

ساختار کتاب

۱- **فهرستی با کاربرد مشاور محور:** طراحی فهرست کتاب با تأمل در خور توجه تیم تألیف همراه بوده است به گونه‌ای که یک خاصیت سه گانه از نتایج بلافصل آن است. به این صورت که این فهرست نه تنها امکانات دسترسی سریع به عناوین را برای شما فراهم می‌سازد بلکه تعداد موضوعات و میزان سوالات اعم از تشریحی و تستی با دقت نظر مشخص شده است. ضمن اینکه در کنار هر موضوع اصلی، یک آیکون ارزیابی در سه رنگ (آبی، سبز و زرد) مشاهده می‌نمایید و پیشنهاد اکید داریم پس از پاسخ به سوالات مطروحه، به دور از هر گونه تسامحی، سطح خود را با رنگ کردن یکی از این کادرها مشخص نمایید تا از دو ویژگی بلافصل این بخش یعنی؛ به صورت مقایسه‌ای از میزان تسلط خود بین هشت فصل کتاب آگاه شوید و دوم اینکه به هنگام مرور و جمع بندی براساس این کادرها، اولویت‌بندی صحیح‌تری داشته باشید.

۲- **درخت دانش:** یکی از شیوه‌های نوین آموزشی استفاده از همین درخت دانش است که در ابتدای هر فصل با مهارت تمام ترسیم شده است که به ترتیب از سمت راست ابتدا عنوان فصل و سپس موضوعات اصلی در یک آیکون آبی پر رنگ، و سپس به فراخور موضوع اصلی، زیرموضوعها در قالب آبی کم رنگ‌تری به تصویر درآمده است که نقش مهمی در ایجاد نظم ذهنی دانش‌آموز جهت طبقه‌بندی مطالب هر فصل خواهد داشت. همچنین تعداد پرسش‌های شناسنامه‌دار ذیل هر یک از کادرها عنوان شده است.

۳- **مفهوم کلیدی:** یک سنت نیک در تمام سطوح پژوهشی همین استفاده از مفاهیم کلیدی است که پیش از اهداف به صورت مستقل تنظیم شده است که در نهادینه شدن مفاهیم در ذهن دانش‌آموز به منظور طبقه‌بندی مطالب کتاب درسی کمک ارزنده می‌کند و اینکه در حین مطالعه تمام این مفاهیم را مورد توجه بیشتری قرار دهد، زیرا در اشکال گوناگون از آن طراحی سوال شده است.

۴- **اهداف کلی فصل:** این بخش بر پایه‌ی تعداد مؤلفه‌های موضوع‌های اصلی درخت دانش تنظیم شده است و به منظور جلوگیری از زیاده‌گویی از بیان اهداف در بخش زیرموضوعها صرف نظر نمودیم. مقصود از این بخش به این ترتیب بوده است که دانش‌آموز در اتمام مطالعه هر فصل، رجوعی مجدد به این عناوین داشته باشد و یک خودآزمونی و پرسش صورت بگیرد به نحوی که پاسخ شایسته به هر یک از آن‌ها ارائه دهد.

۵- **درس نامه:** قلم به کار گرفته در درس‌نامه به این‌گونه است که سطر به سطر کتاب درسی را به وجهی سلیس‌تر و نکته‌ای‌تر بیان کرده است، ضمن اینکه نکات کلیدی در قالب کادربندی‌های مجزا، جدول و استفاده از فنون‌های متنوع به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در کوتاه‌ترین بازه زمانی به متن کتاب اشراف پیدا کنند. قابل ذکر است همبستگی بین درخت‌دانش، درس‌نامه و طبقه‌بندی سوالات در کمال امانت‌داری بوده است و با اطمینان خاطر می‌توانید پاسخ تمامی سوالات را بدون رجوع به کتاب، در درس‌نامه مرتبط با هر فصل بیابید. بدین ترتیب یک درس‌نامه بسیار کاربردی با بیش‌ترین ارتباط مفهومی با سوالات موجود تدوین شده است.

۶- **پرسش‌های تشریحی:** این بخش در درجه اول قابل توجه آن دسته از دانش‌آموزانی واقع خواهد شد که در پی گرفتن بهترین نتیجه در آزمون‌های هماهنگ مدارس می‌باشند. از این جهت که بخش ذکر شده، به دور از هیچ اغراقی، زمان‌برترین بخش کتاب ارزیابی شده است و تیم تألیف با دقت نظری بی بدیل، در یک تقسیم‌بندی پنج‌گانه، ابتدا به ساکن با پرسش گرفتن جملات از جهت صحیح و غلط بودن، پر کردن عبارت‌های خالی، تکمیل جدول‌های متنوع، پاسخ‌های کوتاه و در نهایت پاسخ‌های کامل، دانش‌آموزان را به چالش می‌کشانند و قابل ذکر است که فعالیت‌های کتاب، به نحو تخصصی طراحی سوال شده است. به گونه‌ای که با اتمام این بخش اطمینانی به غایت بالا از کسب بهترین نمره حاصل خواهد شد.

۷- پرسش‌های چهار گزینه‌ای: چیدمان سوالات چهارگزینه‌ای با یک مفصل بندی قوی بر پایه درخت دانش است. در این بخش با عناوینی روبرو خواهید شد که تعداد تست‌های طرح شده و سطح آن در هر یک از این زیر مجموعه‌ها به فراخور اهمیت آن در کنکور می‌باشد. یکی از نقاط ابتکاری این بخش، شیب‌دار بودن سوالات چهار گزینه‌ای است به وجهی که ابتدا سوالات **حافظه‌ای**، **کنکاشی**، **مفهومی** و در نهایت در قالب **ترکیبی** تدوین شده است که با توجه به سطوح مهارتی دانش‌آموز نیاز به تسلط بر امر تست را برطرف می‌نماید و آنها را برای آزمون‌های تستی به شکلی سازنده محک خواهد زد.

۸- **پاسخ‌نامه پرسش‌ها:** این بخش به شرح و بسط دقیق و نکته سنجانه پرسش‌ها اعم از بخش تشریحی و تستی پرداخته است و صرفاً به پاسخ‌دهی کوتاه اکتفا نشده و تا حد عمده‌ای جنبه آموزشی دارد. از این جهت که نکات کلیدی و دام‌دار به انحای متفاوت و متنوع مطرح شده و در این بخش است که دانش‌آموزان طی خوانش هر پاسخ از منظری دیگر بر کتاب تسلط پیدا خواهند کرد. نکته آنکه مانند بخش سوالات، آدرس صفحه کتاب درسی ذیل هر پاسخ، ذکر شده است تا امری تسهیل کننده برای مقایسه با متن کتاب حاصل شود.

۹- **تناسب و توازن:** رعایت تعادل در طراحی سوالات یک فاکتور تعیین کننده در امر زیبایی محتوایی و جامع و مانع بودن شمرده می‌شود. به واقع بر پایه یک ضابطه و قانون این طراحی‌ها صورت پذیرفته و عاملی مؤثر در ممانعت از دخیل شدن سلیقه فردی مؤلفان شده است. در جدول زیر به صورت عملیاتی، پیاده کردن هر یک از این شاخص‌ها در هر فصل تبیین شده است. قابل ذکر است فصل‌های ۱ تا ۴ به دلیل مطالب بنیادی و پایه‌ای سوالات بیشتری به خود تخصیص داده، که به دو دلیل عمده این مسئله صورت پذیرفته است.

نام فصل	تعداد فعالیت کتاب درسی	تعداد صفحه‌ی کتاب درسی	تعداد پرسش‌های تشریحی موجود در کتاب جامع	تعداد پرسش‌های چهارگزینه‌ای موجود در کتاب جامع	تعداد سؤال بازای هر صفحه‌ی کتاب درسی
فصل ۱	۱۳	۲۶	۹۴	۶۵	≈ ۶
فصل ۲	۸	۳۲	۹۷	۶۳	≈ ۵
فصل ۳	۱۳	۲۲	۱۰۰	۶۰	≈ ۷
فصل ۴	۱۲	۲۴	۱۰۰	۶۰	≈ ۷
فصل ۵	۱۳	۲۲	۷۳	۶۱	≈ ۶
فصل ۶	۱۴	۲۴	۶۸	۷۶	≈ ۶
فصل ۷	۷	۲۶	۶۱	۵۷	≈ ۵
فصل ۸	۷	۲۴	۶۵	۵۰	≈ ۵
آزمون جامع پایان فصل	—	—	۸۰	—	—
جمع کل	۸۷	۱۹۹	۷۳۸	۴۹۲	≈ ۶
تعداد کل سوالات به ازای هر فعالیت کتاب درسی		≈ ۱۴			
تعداد کل سوالات به ازای هر صفحه‌ی کتاب درسی		≈ ۶			

- از این فهرست به عنوان راهنمای مطالعه استفاده کنید.
- اولویت‌های مطالعه را تعیین کنید. در هر نوبت مطالعه مشخص کنید کدام موضوع برایتان ضروری‌تر و مهم‌تر است.
- ابتدا میزان تسلط و نیاز آموزشی خود را در نظر بگیرید و قبل از هر بار مطالعه، تسلط خودتان را با توجه به خودارزیابی‌تان و بر اساس جمعه ابزار کارنامه رنگ‌آمیزی کنید.

ارزیابی پیشرفت			تعداد سؤال تستی	تعداد سؤال تشریحی	شماره صفحه	تعریف و روش مورد مطالعه (صفحه‌ی ۳۳ تا ۳۸ کتاب درسی): ۱۰ موضوع / ۱۵۹ سؤال
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم				
آبی	سبز	زرد	۱۴	۱۱	۱۰	سلسله مراتب گزاره‌های علمی.....
آبی	سبز	زرد	۶	۴	۱۱	هدف علم روان‌شناسی.....
آبی	سبز	زرد	۵	۱۰	۱۱	شناخت.....
آبی	سبز	زرد	۶	۴	۱۱	ویژگی‌های روش علمی.....
آبی	سبز	زرد	۴	۶	۱۲	تعریف علم روان‌شناسی.....
آبی	سبز	زرد	۷	۸	۱۲	سلسله مراتب شناخت.....
آبی	سبز	زرد	۵	۱۰	۱۲	روان‌شناسی نزد پیشینیان.....
آبی	سبز	زرد	۱۴	۲۶	۱۳	نقش دستگاه عصبی در عملکرد روان‌شناسی.....
آبی	سبز	زرد	۲	۱۲	۱۴	روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی.....
آبی	سبز	زرد	۲	۳	۱۴	مهم‌ترین گرایش‌های روان‌شناسی.....

ارزیابی پیشرفت			۹۴ سؤال		جمع ۱۰ موضوع	
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم	تعداد سؤال تستی	تعداد سؤال تشریحی	شماره صفحه	روان‌شناسی رشد (صفحه‌ی ۳۴ تا ۶۵ کتاب درسی): ۳ موضوع / ۱۶۰ سؤال
آبی	سبز	زرد	۱۴	۱۶	۲۷	عوامل مؤثر بر تغییرات رشد.....
آبی	سبز	زرد	۱۱	۱۹	۲۸	مراحل مهم رشد انسان.....
آبی	سبز	زرد	۳۵	۶۵	۳۰	ویژگی‌های مراحل مهم رشد انسان.....

ارزیابی پیشرفت			۱۰۰ سؤال		جمع ۳ موضوع	
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم	تعداد سؤال تستی	تعداد سؤال تشریحی	شماره صفحه	احساس، توجه و ادراک (صفحه‌ی ۶۶ تا ۸۷ کتاب درسی): ۴ موضوع / ۱۶۰ سؤال
آبی	سبز	زرد	۱۹	۳۱	۴۷	احساس.....
آبی	سبز	زرد	۳۰	۵۰	۴۸	توجه.....
آبی	سبز	زرد	۴	۱۱	۵۰	ادراک.....
آبی	سبز	زرد	۷	۸	۵۱	مکتب گشتالت.....

ارزیابی پیشرفت			۱۰۰ سؤال		جمع ۴ موضوع	
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم	تعداد سؤال تستی	تعداد سؤال تشریحی	شماره صفحه	حافظه و علل فراموشی (صفحه‌ی ۸۸ تا ۱۱۱ کتاب درسی): ۳ موضوع / ۱۶۰ سؤال
آبی	سبز	زرد	۲۴	۳۱	۶۶	حافظه.....
آبی	سبز	زرد	۲۳	۳۲	۶۸	فراموشی.....
آبی	سبز	زرد	۱۳	۳۷	۶۹	فنون بهسازی حافظه.....

جمع ۳ موضوع ۱۰۰ سؤال ۶۰ سؤال

ارزیابی پیشرفت

مسلط نسبتاً مسلط مسلط نیست

آبی	سبز	زرد	تعداد سؤال تشریحی	تعداد سؤال تستی	شماره صفحه	تفکر (۱) حل مسئله (صفحه‌های ۱۱۲ تا ۱۳۳ کتاب درسی): ۲ موضوع / ۱۳۴ سؤال
آبی	سبز	زرد	۹	۴	۸۶	تعریف حل مسئله
آبی	سبز	زرد	۶	۸	۸۶	ویژگی‌های مسئله
آبی	سبز	زرد	۴	۴	۸۶	انواع مسئله
آبی	سبز	زرد	۱۲	۳	۸۶	مراحل حل مسئله
آبی	سبز	زرد	۸	۱۲	۸۷	عوامل مؤثر بر حل مسئله
آبی	سبز	زرد	۱۷	۲۷	۸۸	روش‌های حل مسئله
آبی	سبز	زرد	۱۷	۳	۹۰	پیامدهای ناتوانی در حل مسئله

جمع ۷ موضوع ۷۳ سوال ۶۱ سؤال

ارزیابی پیشرفت

آبی	سبز	زرد	تعداد سؤال تشریحی	تعداد سؤال تستی	شماره صفحه	تفکر (۲) تصمیم‌گیری (صفحه‌های ۱۳۴ تا ۱۵۷ کتاب درسی): ۸ موضوع / ۱۴۴ سؤال
آبی	سبز	زرد	۸	۸	۱۰۳	تعریف تصمیم‌گیری
آبی	سبز	زرد	۱۰	۵	۱۰۴	انواع تصمیم‌گیری
آبی	سبز	زرد	۵	۱	۱۰۵	ملاک‌های تصمیم‌گیری
آبی	سبز	زرد	۲۱	۲۴	۱۰۵	سبک‌های تصمیم‌گیری
آبی	سبز	زرد	۴	۴	۱۰۷	مراحل تصمیم‌گیری
آبی	سبز	زرد	۱۱	۱۱	۱۰۷	موانع تصمیم‌گیری
آبی	سبز	زرد	۴	۲۱	۱۰۷	پیامدهای ناتوانی در تصمیم‌گیری
آبی	سبز	زرد	۵	۲	۱۰۸	چند پیشنهاد برای تصمیم‌گیری بهتر

جمع ۸ موضوع ۶۸ سوال ۷۶ سؤال

آبی	سبز	زرد	تعداد سؤال تشریحی	تعداد سؤال تستی	شماره صفحه	انگیزه و نگرش (صفحه‌های ۱۵۸ تا ۱۸۳ کتاب درسی): ۲ موضوع / ۱۱۸ سؤال
آبی	سبز	زرد	۹	۵	۱۲۳	تعریف انگیزش
آبی	سبز	زرد	۷	۵	۱۲۳	انواع انگیزش
آبی	سبز	زرد	۴۵	۴۷	۱۲۴	مهم‌ترین عوامل انگیزشی

جمع ۳ موضوع ۶۱ سوال ۵۷ سؤال

ارزیابی پیشرفت

آبی	سبز	زرد	تعداد سؤال تشریحی	تعداد سؤال تستی	شماره صفحه	روان‌شناسی سلامت (صفحه‌های ۱۸۴ تا ۲۰۶ کتاب درسی): ۶ موضوع / ۱۱۵ سؤال
آبی	سبز	زرد	۲۶	۲	۱۳۹	سلامت و بیماری
آبی	سبز	زرد	۳	۱	۱۴۰	نقش متقابل عوامل جسمانی و روانی در سلامت روان
آبی	سبز	زرد	۳	۱	۱۴۱	سبک زندگی و بیماری
آبی	سبز	زرد	۳۱	۱۷	۱۴۱	ابعاد مهم سبک زندگی
آبی	سبز	زرد	۱	۲۵	۱۴۳	روش‌های مقابله با فشار روانی
آبی	سبز	زرد	۱	۴	۱۴۵	تأثیر مذهب بر سلامت

جمع ۶ موضوع ۶۵ سوال ۵۰ سؤال

آزمون جامع تشریحی نیم‌سال اول ۲۱۹

تعداد سؤال آزمون جامع تشریحی نیم‌سال اول ۴۰

آزمون جامع تشریحی پایان کتاب ۲۲۲

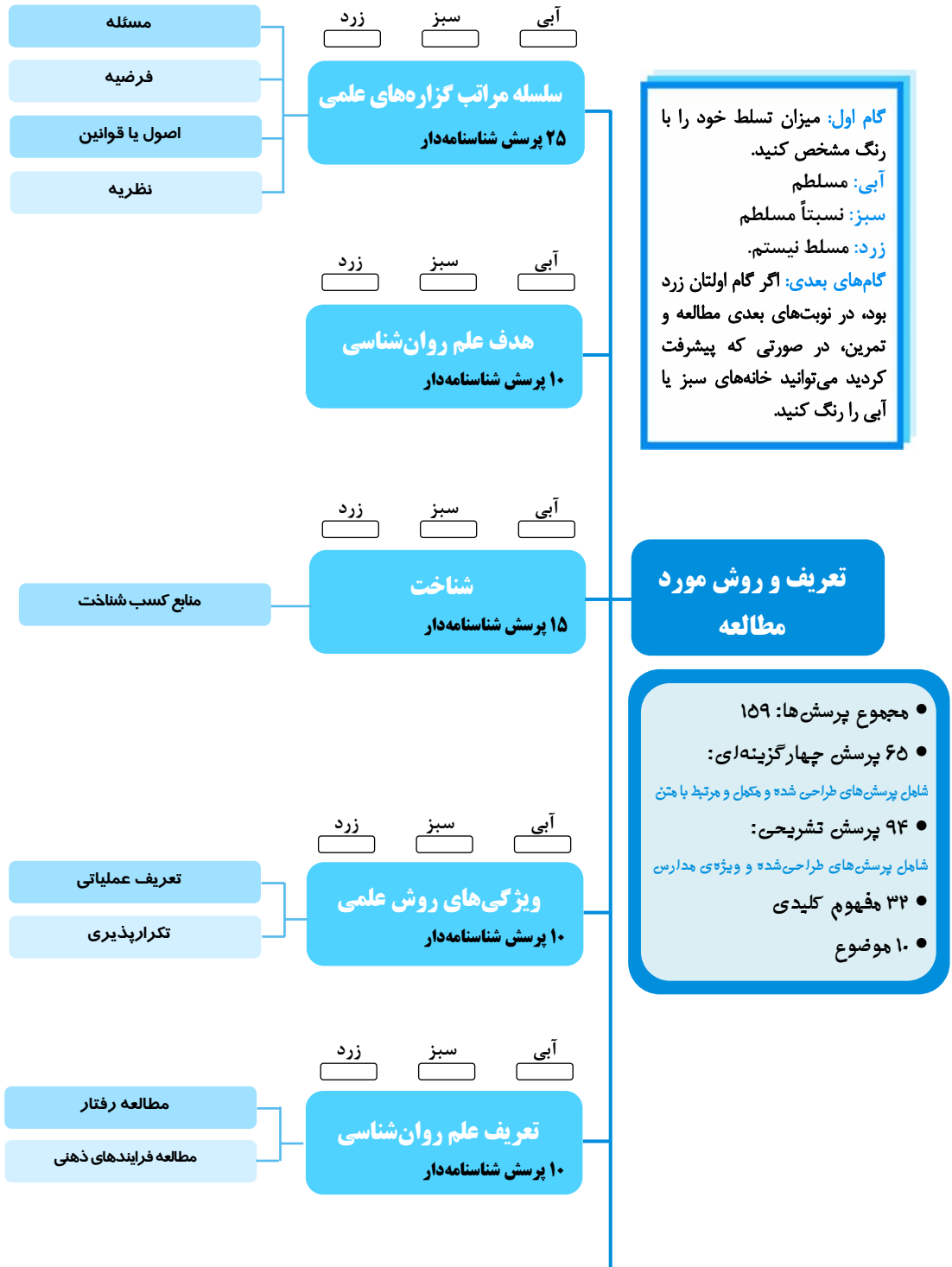
تعداد سؤال آزمون جامع تشریحی پایان کتاب ۴۰

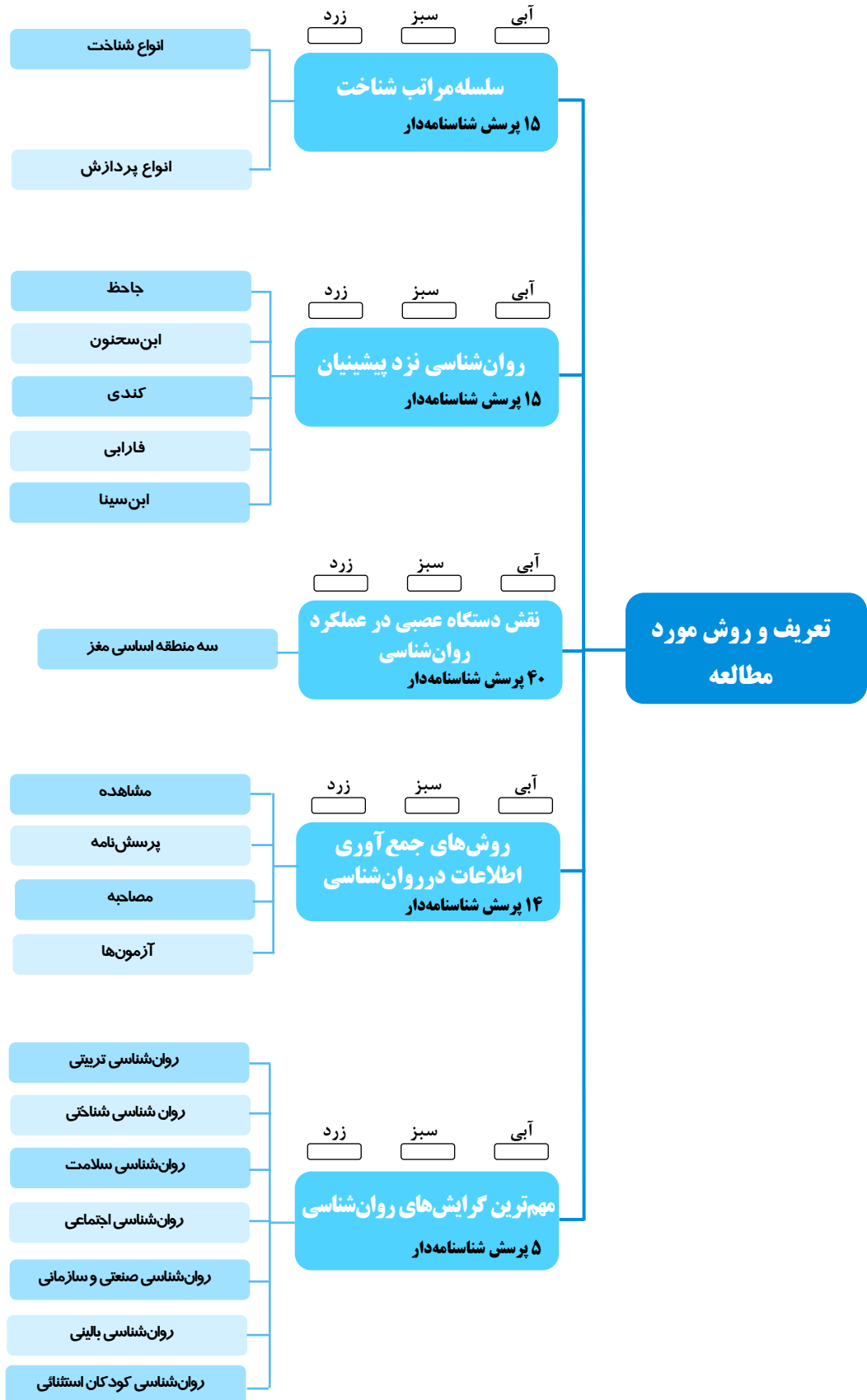

فصل ۱

تعریف و روش مورد مطالعه

درخت دانش

۳۲ مفهوم کلیدی

تعریف روش مورد مطالعه

علم - مسئله - فرضیه - نظریه - سطح صوری - سطح تجربی - توصیف - تبیین - پیش‌بینی و کنترل - روش علمی - روش شهودی - شیوه خردگرایانه - استناد به نظر صاحب‌نظران - تعریف عملیاتی - تکرارپذیری - شناخت - پردازش ادراکی - پردازش مفهومی - دستگاه عصبی - پیش‌مغز - میان‌مغز - مغز پسین - نیم‌کره چپ و راست مغز - سگته - توپلاسم - هیپوتالاموس - بصل‌النخاع - تالاموس - مصاحبه - آزمون - مشاهده - پرسش‌نامه

اهداف کلی فصل

انتظار می‌رود در پایان درس دانش‌آموزان بتوانند توانایی‌های زیر را به دست آورند:

- ❖ سلسله مراتب گزاره‌های علمی را توضیح دهند.
- ❖ اهداف چهارگانه علم روان‌شناسی را تبیین کنند.
- ❖ مفهوم شناخت را تبیین کنند و سلسله مراتب شناخت را ترسیم نمایند.
- ❖ منابع چهارگانه کسب شناخت را بیان کنند.
- ❖ دو مشخصه روش علمی را تشریح کنند.
- ❖ جامع‌ترین تعریف از علم روان‌شناسی را ارائه نمایند.
- ❖ ریشه‌شناسی روان‌شناسی را به ویژه در میان دانشمندان اسلامی انجام دهند.
- ❖ کارکرد بخش‌های مختلف دستگاه عصبی را با ذکر مثال بتوانند توضیح دهند.
- ❖ چهار روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی را توضیح دهند.
- ❖ مهم‌ترین گرایش‌های روان‌شناسی را تفکیک کنند و توضیح دهند.

درس‌نامه

✓ سلسله مراتب گزاره‌های علمی

* در روان‌شناسی منظور از علم، علم تجربی است. در علوم تجربی با کمک روش‌های دقیق و عینی به بیان یافته‌ها پرداخته و به وسیله مشاهده و روش‌های عینی به تطبیق نمادها می‌پردازند.

* علوم با **نمادها** سر و کار دارد. نماد هر چیزی است که جایگزین چیز دیگری می‌شود. (مثال مفهوم کتاب)

* **دانش‌گرا** به یک مفهوم یا بیان علمی اشاره دارد. (مهم‌ترین گزاره‌ها در علوم تجربی: مسئله، فرضیه، نظریه)

* **فرضیه** یک جمله خبری است که به صورت خردمندان‌های در پاسخ به یک سؤال طرح می‌شود.

رابطه مسئله و فرضیه یک رابطه دوسویه است

- ۱- فرضیه می تواند از یک سو در «پاسخ» به سؤال بیاید.
- ۲- از سوی دیگر نتایج بررسی آن ممکن است پرسش هایی را به دنبال داشته باشد.

* فرضیه در صورت **تأیید** به قانون یا اصل تبدیل می شود.

* احتمال تأیید شدن فرضیه ها **بیشتر** از تأیید نشدن آن می باشد.

* سلسله مراتب گزاره های علمی: مسئله ← فرضیه ← اصول یا قوانین ← نظریه

* مجموعه ای از قوانین علمی یک **نظریه** را شکل می دهند.

* نظریه های علوم تجربی را بر اساس **سردستگی و کم‌رزدگی** می سنجند.

- ۱- سطح صوری: ساختار ظاهری و نحوه نوشتن نگارش آن
- ۲- سطح تجربی: قابل تجربه بودن و پژوهش پذیری

سطوح نظریه ها

* همه نظریه های علمی در دو سطح مذکور به یک اندازه رشد نکرده اند، زیرا ساختار **صوری** برخی از نظریه ها، قابل بررسی تجربی نیست.

✓ هدف علم روان شناسی

* توصیف، تبیین، پیش بینی و کنترل موضوع مورد مطالعه است.

✓ شناخت

منظور از **توصیف** بیان دقیق و روشن مفهوم مورد نظر است. واژه **تبیین** به بیان چرایی آن پدیده اشاره دارد در حالیکه واژه توصیف به چیستی مربوط می شود.

پیش بینی و کنترل در علم روان شناسی آسان نیست. پدیده مورد مطالعه هر چه بیشتر قابل پیش بینی باشد، بهتر قابل کنترل خواهد بود.

هدف غایی همه علوم تجربی، **پیش بینی و کنترل** است.

۱- استناد به نظر صاحب نظران و مقام صلاحیت دار (استناد به آیات الهی و سیره نبوی و بزرگان دین)

۲- شیوه های مبتنی بر سیر و سلوک و روش های شهودی: (مبتنی بر درک درونی و شیوه خصوصی و روش مورد استفاده عرفا و مهم ترین ویژگی این شیوه، شخصی و غیرقابل تعمیم بودن این روش است.)

۳- شیوه خردگرایانه: (پی بردن به حقیقت با کمک فلسفه و منطق و روش فیلسوفان)

۴- روش علمی: (استفاده از روش های تجربی که عینی و قابل تکرار است.)

چهار منبع کسب شناخت

✓ روش علمی

* **تعریف روش علمی**: فرآیند جستجوی با قاعده و نظام دار به منظور مشخص کردن یک **موقعیت نامعین** این تعریف از ۳ واژه تشکیل شده است:

۱- **فرآیند جستجو**: فرایند، **جرایان** یک عمل و رسیدن به هدف را بیان می کند و جستجو کمک می کند تا روش علمی **هدرنگند** شود.

۲- **نظام دار بودن**: روش علمی تابع **قواعد مشخصی** است و هر یک از این قواعد باید به صورت منظمی بیان شود. (تفاوت دانشمند با فرد عادی در این مرحله مشخص می شود زیرا مواجهه دانشمند با مسئله، به صورت منظم و قاعده مند است.)

۳- **موقعیت نامعین**: دانشمندان به دنبال **الهام زدایی** و **موشن سازی** هستند.

نکته:

❖ دانشمند با طرح مسئله، موقعیت ناشناخته را خلق می کند و به واسطه **روش علمی**، موقعیت ناشناخته را روشن می سازد.

- ۱- تعریف عملیاتی: در روش علمی باید متغیر مورد نظر به صورت **عینی و دقیق** تعریف شود به گونه ای که همه افراد با مطالعه تعریف متغیر مورد نظر، برداشت یکسان و یا تقریباً یکسانی را داشته باشند. (تعریف عملیاتی باعث سهولت اندازه گیری می شود و هرچه متغیر دقیق تر تعریف شود، اندازه گیری هم دقیق تر است.)
- ۲- تکرار پذیری: دلالت بر این دارد که یافته های به دست آمده از روش علمی، خصوصی و شخصی نیست بلکه هر فردی با رعایت ضوابط می تواند به یافته دیگران دسترسی یابد.

ویژگی های روش علمی

✓ تعریف علم روان‌شناسی

- * جامع‌ترین تعریف روان‌شناسی: علم مطالعه رفتار و فرآیندهای ذهنی (شناخت).
- * تعریف واحدی برای روان‌شناسی وجود ندارد؛ دلیلی اصلی وجود تعریف‌های مختلف در روان‌شناسی گذر زمان، پیشرفت دانش و زاویه‌ی نگاه دانشمندان است.
- * مطالعه رفتار اشاره به هر نوع فعالیت قابل مشاهده جاندار دارد.
- * مطالعه فرآیندهای ذهنی یا شناخت؛ دلالت بر بسیاری از رفتارها و کنش‌های غیرقابل مشاهده انسان دارد.
- * سلسله‌مراتب شناخت: محرک ← احساس ← توجه ← ادراک ← حافظه ← تفکر ← استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری
- * فرآیند بازیابی اطلاعات موجود در حافظه **تفکر** نام دارد.

تفکر شامل:

- ۱- استدلال
- ۲- قضاوت
- ۳- حل مسئله
- ۴- تصمیم‌گیری

- ۱- از توجه تا تصمیم‌گیری شناخت نامیده می‌شود.
 - ۲- به فرآیندهای توجه، ادراک و حافظه **شناخت پایه** گفته می‌شود.
 - ۳- به انواع تفکر **شناخت عالی** می‌گویند.
 - ۴- هر چه از **شناخت پایه** به **شناخت عالی** پیش می‌رویم عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود.
 - ۵- پردازش به معنای دریافت و فهم بیشتر است.
 - ۶- انواع پردازش } پردازش ادراکی: تأکید بر ویژگی‌های حسی مانند اندازه و شکل ظاهری یک محرک
پردازش مفهومی: تأکید بر ویژگی‌های مشترک محرک‌های مختلف (هر چه پردازش، مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل گرفته پایدارتر و کارآمدتر است).
 - ۷- عالی‌ترین مرتبه شناخت، حل مسئله و تصمیم‌گیری است.
- (حل مسئله و تصمیم‌گیری مبتنی بر **پردازش مفهومی** کارآمدتر از حل مسئله و تصمیم‌گیری مبتنی بر **پردازش ادراکی** است.)

✓ سلسله مراتب

شناخت

✓ روان‌شناسی علمی نزد پیشینیان

* تأسیس اولین آزمایشگاه روان‌شناسی در شهر لایپزیک آلمان توسط **ویلهلم ورنر** برای اولین بار در سال ۱۸۷۹ م که محققین این سال را مبدأ شکل‌گیری **روان‌شناسی علمی** می‌دانند.

- ۱- **جاحظ:** از پیشگامان روش علمی - تجربی و ابزار شناخت از نظر او: حس، عقل و الهام
- ۲- **ابن سحنون:** مطالب ارزنده درباره هدف‌های آموزشی و وظایف معلم و آموزش مطالب
- ۳- **کندی:** اولین فیلسوف اسلامی که به شرح و توصیف «نفس» و اقسام آن به شیوه **السطور** پرداخته است.
- ۴- **فارابی:** در نظم بخشیدن به علوم و ایجاد هماهنگی بین دانش‌ها گام‌های جدی برداشته است و فارابی معتقد بود که برای رسیدن به سعادت باید **بعلم مثبت انسان**، تقویت شود. از نظر او شکوفایی فطرت‌ها از طریق «آموزش» امکان‌پذیر است.
- ۵- **ابن سینا:** بر اهمیت ادراک حسی در جریان شناخت تأکید دارد و شناخت راستین از نظر او «**شناخت عقلی**» است. (خودشناسی و تربیت نفس، توجه به تفاوت‌های فردی، شناخت استعدادها، در نظر گرفتن مراحل رشد، آموزش گروهی و تشویق از اصول روش‌های تربیتی ابن‌سینا است.)
- ۶- **مشاهیر ریگن:** غزالی، سهرودی خواجه نصیرالدین طوسی، مولوی، سعدی و ابن‌خلدون و ...

مطالعه **ابعاد روان‌شناختی انسان نزد اندیشمندان اسلامی**

* **فیلجگیری از اقدامات اندیشمندان اسلامی:** مطالعات آن‌ها در جنبه‌های نظریه‌پردازی بود، اما در بُعد تجربی آغازگران خوبی محسوب می‌شوند اما راه آن‌ها تداوم نیافت.

✓ نقش دستگاه عصبی در عملکرد روان‌شناسی

* روان‌شناسان به دلیل ارتباط کارکردهای روان‌شناسی با مکان‌هایی از مغز «مطالعه مغز» را ضروری می‌دانند.

* مغز را می‌توان به سه منطقه اصلی **پیش مغز، میان مغز و مغز پسین** تقسیم کرد.

* این واژگان براساس نحوه قرار گرفتن این بخش‌ها از جلو تا عقب **دستگاه عصبی** در جنین در حال رشد است.

<p>۱- در سمت جلو و بالای مغز و شامل قشر مخ، هسته‌های قاعده‌ای، دستگاه لیمبیک یا کناری، تالاموس و هیپوتالاموس است.</p> <p>۲- قشر مخ: بیش‌ترین اهمیت را در بخش پیش مغز به دلیل نقش اساسی در تفکر و سایر فرایندهای ذهنی</p> <p>۳- دستگاه لیمبیک: اهمیت در هیجان، انگیزش، حافظه و یادگیری (موجوداتی همچون ماهی‌ها و خزندگان به دلیل اینکه دستگاه لیمبیک غیر رشد یافته‌ای دارند، عمدتاً به صورت غریزی به محیط پاسخ می‌دهند).</p> <p>۴- وظیفه تالاموس: انتقال اطلاعات حسی به قشر مخ</p> <p>۵- وظیفه هیپوتالاموس: تنظیم رفتار مربوط به بقای نوع مثل جنگیدن، تغذیه، فرار کردن و جفت‌گیری</p>	}	<p>۱- پیش مغز</p>
<p>۱- ساختار متعددی دارد که مهم‌ترین آن دستگاه فعال ساز شبکه‌ای است.</p> <p>۲- پیام‌های مربوط به خواب و برانگیختگی از این طریق منتقل می‌شود.</p> <p>۱- شامل بصل النخاع، پل مغزی و مخچه است.</p> <p>۲- کارکرد بصل النخاع: فعالیت قلبی، تنفس، بلع و هضم</p> <p>۳- کارکرد پل مغزی: شامل رشته‌های عصبی است و انتقال علائم از یک بخش مغز به بخش دیگر</p> <p>۴- کارکرد مخچه: کنترل هماهنگی بدن، توازن و کشش عضلانی</p>	}	<p>۲- میان مغز</p>
<p>۱- چپ: نقش مهم در زبان آموزی و حرکت</p> <p>۲- راست: دارای دانش معنایی بسیار خوب</p>	}	<p>سه منطقه اصلی مغز</p>

کارکرد نیمکره‌های مغز

<p>۱- پیشانی: پردازش حرکت و فرآیندهای عالی مثل تفکر</p> <p>۲- آهیانه‌ای: پردازش تنی - حرکتی</p> <p>۳- گیجگاهی: پردازش شنوایی</p> <p>۴- پس سری: پردازش اطلاعات دیداری</p>	}	<p>نیمکره‌های مغز و قشر مخ به منظور انجام مقاصد عملی شامل چهار قطعه می‌باشد</p>
--	---	---

<p>سکته کم‌خونی ← متوقف شدن تکه‌ای از بافت چربی جدا شده در سرخرگ مغز</p> <p>سکته خونریزی ← پاره شدن یک رگ خونی در مغز و آسیب سلول‌های مغزی</p>	}	<p>آسیب مغز انسان و اختلال کارکرد شناختی وی</p>
<p>۱- اختلال عروقی در اثر سکته</p> <p>۲- تومور مغزی (نئوپلاسم)</p>	}	

* **آسیب مستقیم پس‌یکی** از مهم‌ترین عواملی است که باعث اختلالات مغزی می‌شود.

۱- **مشاهد:** مشاهده رفتار انسان‌ها و حیوانات به وسیله محققین در محیط بیرون یا محیط آزمایشگاهی (مشاهده باید همراه با ثبت دقیق و به دور از پیش‌داوری باشد) (مثال: مشاهده دقیق رفتار نوع دوستانه حیوانات به صورت تکاملی)

۲- **پرسش‌نامه:** در مورد مسائلی که از طریق مشاهده مستقیم امکان پذیر نیست از این روش استفاده می‌شود و محقق از خود فرد، درباره رفتار یا افکار خاص او می‌پرسد. (نتایج پرسش‌نامه را باید با احتیاط تلقی کرد)

۳- **مصاحبه:** برخی از موضوعات را به صورت از پیش تعیین شده نمی‌توان مشاهده کرد یا از پرسش‌نامه استفاده نمود در این صورت مصاحبه استفاده خواهد شد. مصاحبه برخلاف گفتگوی معمولی **هدمند** و **سازمان‌یافته** است.

مصاحبه به دو صورت: ۱- ساختار یافته (شبه پرسش‌نامه) است که در همه‌پرسی‌ها استفاده می‌شود. ۲- بدون ساختار که برای اخذ اطلاعات عمیق استفاده می‌شود و رعایت نکات اخلاقی الزامی است اما وقت‌گیر است و نیاز به آموزش ویژه‌ای دارد.

۴- **آزمون:** ابزاری جهت به **کمیت درآوردن** ویژگی‌های روان‌شناختی است که ساخت آن‌ها بسیار دشوار و فرآیند پیچیده‌ای را طی می‌کند و بیشتر افراد عادی جامعه با این روش روبه‌رو هستند.

دو ویژگی آزمون‌ها: (۱) دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است. (۲) آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند.

✓ روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

* چگونگی اجراء و تفسیر آزمون‌ها باید **بهره‌ساز** روش‌ها باشد.

* استفاده افراد کم تجربه از آزمون‌ها، بیش از آن که راه‌گشا باشد، **مشکل‌آفرین** است.

- ۱- روان‌شناسی تربیتی
- ۲- روان‌شناسی شناختی
- ۳- روان‌شناسی سلامت
- ۴- روان‌شناسی اجتماعی
- ۵- روان‌شناسی صنعتی یا سازمانی
- ۶- روان‌شناسی ورزشی
- ۷- روان‌شناسی بالینی
- ۸- روان‌شناسی کودکان استثنائی

✓ مهم‌ترین گرایش‌های روان‌شناسی

* روان‌شناسان با توجه به علایق و توانمندی، به آموزش و پژوهش و ارائه خدمات تخصصی مشغول هستند.

* روان‌شناس، بعد از اخذ دیپلم، ۴ سال **دوره مقطع کارشناسی** و ۳ سال **دوره مقطع کارشناسی ارشد** تحصیل می‌کند و سپس به مدت **چهار سال دوره مقطع دکتری تخصصی روان‌شناسی** تحصیل می‌نماید.

* **تفاوت روان‌پزشک با روان‌شناس:** (۱) روان‌پزشک بعد از دوره پزشکی عمومی، ۳ سال **دوره زمینه‌اختلالات روانی، تشخیص و درمان**

آموزش می‌دیند. (۲) روان‌پزشکان با کمک **درمان‌های دارویی اختلالات را درمان می‌کنند.**

ردیف	«سوالات»
الف)	تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام یک غلط است؟
۱.	رابطه بین مسأله و فرضیه رابطه یک‌سویه است که در پاسخ به سؤال مطرح می‌شود. (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۲.	ساختار صوری برخی از نظریه‌ها در زمان ارائه قابل بررسی تجربی نیست. (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
۳.	واژه توصیف به چیستی و واژه تبیین به بیان چرایی می‌پردازد. (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۴.	شیوه خردگرایانه به عنوان یک منبع کسب شناخت از روش‌های تجربی بهره می‌برد. (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
۵.	دانشمند با طرح مسأله موقعیت ناشناخته را خلق می‌کند و به واسطه روش علمی، موقعیت ناشناخته روشن می‌شود. (متن صفحه‌ی ۱۸ کتاب درسی)
۶.	یافته‌های به دست آمده از روش علمی، خصوصی و شخصی نیست، و هر فردی به راحتی نمی‌تواند به یافته‌های دیگران دسترسی یابد. (متن صفحه‌ی ۱۹ کتاب درسی)
۷.	در اواخر قرن بیستم همه روان‌شناسان، علم روان‌شناسی را مطالعه زندگی روانی، ذهن و ناهوشیاری می‌دانستند. (متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)
۸.	پردازش‌گران تمایل ندارند استفاده از مخزن حافظه به صورت یک فلش حاوی اطلاعات خام باشد. (متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)
۹.	هرچه از شناخت پایه به شناخت عالی پیش می‌رویم عمل پردازش ساده‌تر می‌شود. (متن صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)
۱۰.	از گذشته دور انسان سعی کرده است «خویشتن» و «من» خویش را بشناسد و در واژگان دینی، سودمندترین معارف بشری را معرفت نفس دانسته‌اند. (متن صفحه‌ی ۲۳ کتاب درسی)
۱۱.	بعد تجربی علیرغم اینکه در کشورهای اسلامی آغاز خوبی داشته است، اما تداوم نیافت. (متن صفحه‌ی ۲۴ کتاب درسی)
۱۲.	افرادی که در حرکات مهارتی مشکل دارند غالباً نیمکره راست آنها دچار آسیب است. (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
۱۳.	اگر مغز انسان آسیب ببیند کارکرد فیزیولوژیک وی مختل می‌شود. (متن صفحه‌ی ۲۶ کتاب درسی)
۱۴.	در مراحل اولیه پژوهش، بررسی آزمایشگاهی امکان‌پذیر نیست، در نتیجه از مصاحبه استفاده می‌شود. (متن صفحه‌ی ۲۷ کتاب درسی)
۱۵.	برای اخذ اطلاعات عمیق از مصاحبه بدون ساختار استفاده می‌شود. (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)

ردیف	«سؤالات»
(ب)	جای خالی زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید.
۱۶.	فرضیه یک جمله ... است که به صورت خردمندانه در پاسخ به یک سؤال است و منظور از خردمندانه یعنی اینکه همراه با ... است. (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۱۷.	نظریه‌های علمی را بر اساس ... و ... آن می‌سنجیم. (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
۱۸.	هدف غایی همه علوم تجربی ... و ... است. (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۱۹.	روش شهودی مبتنی بر درک ... است و ... برای کسب شناخت از این روش استفاده می‌کنند. (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
۲۰.	آخرین واژه در تعریف روش علمی واژه ... است و دانشمندان با طرح ...، موقعیت ناشناخته را خلق می‌کنند. (متن صفحه‌ی ۱۸ کتاب درسی)
۲۱.	تعریف عملیاتی باعث تسهیل ... می‌شود. (متن صفحه‌ی ۱۸ کتاب درسی)
۲۲.	امروزه فرایندهای ذهنی به واژه ... تعبیر می‌شود و فعالیت مورد مشاهده را ... می‌نامند. (متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)
۲۳.	فرآیند بازنمایی اطلاعات موجود در حافظه ... نام دارد. (متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)
۲۴.	تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش مفهومی، کارآمدتر از تصمیم‌گیری مبتنی بر ... است. (متن صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)
۲۵.	بسیاری از اندیشمندان اسلامی قبل از وونت آلمانی با ... به مطالعه ابعاد روان‌شناختی انسان پرداخته‌اند. (متن صفحه‌ی ۲۳ کتاب درسی)
۲۶.	دستگاه عصبی، به خصوص ...، اساس توانایی ما در زمینه توجه، ادراک، حافظه و تعامل با دنیای اطرافمان است. (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
۲۷.	نیم‌کره چپ در ... و ... نقش مهمی دارد و نیم‌کره راست دارای دانش ... بسیار خوبی است. (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
۲۸.	یکی از آسیب‌های مغز، اختلال ... است که در اثر سکنه پدید می‌آید. (متن صفحه‌ی ۲۶ کتاب درسی)
۲۹.	یکی از مهم‌ترین عواملی که باعث اختلالات مغزی می‌شود، ... است. (متن صفحه‌ی ۲۷ کتاب درسی)
۳۰.	برای مسائلی که بررسی آن‌ها با کمک مشاهده مستقیم امکان‌پذیر نباشند می‌توان از ... استفاده کرد. (متن صفحه‌ی ۲۸ کتاب درسی)

«سوالات»		ردیف
(متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)		پ)
جدول شماره «۱»		
الف) روش علمی	۳۱. کسب شناخت با توسل به آیات الهی، سیره نبوی و بزرگان دینی	
ب) شیوه خردگرایانه	۳۲. استفاده از روش‌های عینی، تجربی و قابل تکرار	
ج) استفاده صاحب‌نظران و مقام‌های صلاحیت‌دار	۳۳. استفاده از فلسفه و منطق	
د) شیوه‌ای مبتنی بر سیر و سلوک و روش شهودی	۳۴. استفاده از درک درونی و شیوه‌های خصوصی	
جدول شماره «۲»		
(متن صفحه‌ی ۲۳ و ۲۴ کتاب درسی)		
الف) فارابی	۳۵. از پیشگامان روش علمی-تجربی است و ابزار شناخت انسان، حس، عقل و الهام است.	
ب) کندی	۳۶. اولین فیلسوفی که در اسلام به شرح نفس و اقسام آن به شیوه ارسطو پرداخت.	
ج) ابن سحنون	۳۷. در هماهنگی بین دانش‌ها گام جدی برداشت و بیان کرد شکوفایی فطرت از طریق آموزش است.	
د) جاحظ	۳۸. با وجود اینکه بر اهمیت ادراک حسی تأکید می‌کند ولی شناخت راستین را از طریق شناخت عقلی می‌داند.	
ه) ابن سینا	۳۹. در خصوص هدف‌های آموزشی، وظایف علم و آموزش مطالب کمک ارزنده کرد.	
جدول شماره «۳»		
(متن صفحه‌ی ۲۵ و ۲۶ کتاب درسی)		
الف) هیپوتالاموس	۴۰. برای کنترل هیجان، انگیزش، حافظه و یادگیری اهمیت دارد.	
ب) قشر مخ	۴۱. اطلاعات حسی را به قشر مخ منتقل می‌کند.	
ج) مخچه	۴۲. در بین بخش‌های پیش مغز اهمیت بسیار دارد چون در تفکر و فرایندهای ذهنی نقش اساسی دارد.	
د) تالاموس	۴۳. رفتار مربوط به بقای نوع را تنظیم می‌کند.	
و) پل مغزی	۴۴. کنترل هماهنگی بدن، توازن و کشش عضلانی با این بخش است.	
ه) دستگاه لیمبیک	۴۵. رشته‌های عصبی که علائم را از یک بخش مغز به بخش دیگر منتقل می‌کند.	

ردیف	«سؤالات»
(ت)	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۴۶. سلسله مراتب گزاره‌های علمی را نام ببرید. (شکل ۱-۱ صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)</p> <p>۴۷. نظریه‌ها دارای دو سطح هستند، نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)</p> <p>۴۸. چهار هدف علم روان‌شناسی را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)</p> <p>۴۹. دو نکته‌ای که در توصیف باید مورد توجه روان‌شناسی قرار گیرد را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)</p> <p>۵۰. چهار منبع کسب شناخت را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)</p> <p>۵۱. دو ویژگی روش علمی را از جهت نظام‌دار بودن نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۱۷ کتاب درسی)</p> <p>۵۲. ویژگی‌های روش علمی را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۱۸ و ۱۹ کتاب درسی)</p> <p>۵۳. جامع‌ترین تعریف از روان‌شناسی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)</p> <p>۵۴. سلسله مراتب شناخت را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)</p> <p>۵۵. آیا همه انسان‌ها در پردازش به یک شیوه عمل می‌کنند؟ و پردازش به چه معناست؟ (متن صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)</p> <p>۵۶. به ترتیب نام یک مورخ آلمانی و یک اندیشمند اسلامی که در روش علمی - تجربی در حوزه روان‌شناسی پیشگام بودند نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۲۳ کتاب درسی)</p> <p>۵۷. سه مورد از روش‌های تربیتی ابن‌سینا را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۲۴ کتاب درسی)</p> <p>۵۸. سه منطقه اصلی مغز را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)</p> <p>۵۹. در بین بخش‌های مغز، کدام قشر اهمیت دارد و چرا؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)</p> <p>۶۰. سه عامل اختلال مغزی و یا مختل شدن کارکرد شناختی را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۲۶ کتاب درسی)</p> <p>۶۱. چهار روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۲۷ تا ۲۹ کتاب درسی)</p>
(ث)	<p>به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.</p> <p>۶۲. در علوم تجربی از چه روشی استفاده می‌شود؟ (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)</p> <p>۶۳. دوسویه بودن رابطه مسأله و فرضیه را توضیح دهید. و در چه صورت فرضیه به قانون تبدیل می‌شود؟ (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)</p> <p>۶۴. نظریه چیست؟ و دو سطح صوری و تجربی آن را توضیح دهید. (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)</p> <p>۶۵. روان‌شناسان برای رسیدن به مطالعه دقیق پدیده‌ها چه اقداماتی باید انجام دهند؟ (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)</p> <p>۶۶. منظور از روش علمی چیست؟ و اجزای سه‌گانه‌اش را مختصراً توضیح دهید. (متن صفحه‌ی ۱۷ کتاب درسی)</p> <p>۶۷. منظور از تعریف عملیاتی و تکرارپذیری به عنوان ویژگی روش علمی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۱۸ و ۱۹ کتاب درسی)</p> <p>۶۸. منظور از رفتار و فرآیندهای ذهنی در علم روان‌شناسی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)</p> <p>۶۹. به ترتیب منظور از «احساس»، «توجه»، «ادراک» و «تفکر» چیست؟ (متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)</p> <p>۷۰. شناخت را تعریف کنید و منظور از «شناخت پایه» و «شناخت عالی» چیست؟ (متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)</p> <p>۷۱. تفاوت پردازش ادراکی را با پردازش مفهومی توضیح دهید. (متن صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)</p> <p>۷۲. خدمات فارابی و ابن‌سینا را در علم روان‌شناسی بیان کنید. (متن صفحه‌ی ۲۴ کتاب درسی)</p>

ردیف	«سوالات»
	۷۳. پیش مغز در کدام سمت مغز قرار دارد و شامل چه بخش‌های می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
	۷۴. مغز پسین شامل چه بخش‌هایی می‌باشد؟ کارکرد هر یک را توضیح دهید. (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
	۷۵. تفاوت تالاموس و هیپوتالاموس در چیست؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
	۷۶. نیم‌کره‌های مغز برای مقاصد عملی به چند قطعه تقسیم می‌شوند؟ کارکرد آنها را تشریح کنید. (متن صفحه‌ی ۲۶ کتاب درسی)
	۷۷. انواع سکنه را نام ببرید و تشریح کنید. (متن صفحه‌ی ۲۶ کتاب درسی)
	۷۸. دو ویژگی آزمون‌ها را بیان کنید. (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)
	۷۹. وقتی نتوانیم موضوعی را به صورت مستقیم از فردی بپرسیم از چه روشی استفاده می‌کنیم؟ نقاط قوت و ضعف آن را بیان کنید؟ (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)
	۸۰. در همه پرس‌ها از چه روشی استفاده می‌شود؟ چه مزیتی دارد؟ (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)
	۸۱. افراد عادی جامعه، در میان روش‌های روان‌شناسی بیشتر با کدام مواجه شده‌اند؟ نقطه قوت و ضعف آن را بیان کنید؟ (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)
	۸۲. نتایج تکرار آزمون‌ها باید به چه صورتی باشد و استفاده از آزمون‌ها برای چه کسانی مشکل‌آفرین است؟ (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)
	۸۳. به ترتیب جملات زیر اشاره به کدام سلسله مراتب گزاره‌های علمی دارد؟ «مهم‌ترین علت افزایش دمای کره‌ی زمین چیست؟» و «گازهای گلخانه‌ای باعث افزایش دمای کره‌ی زمین شده است.» (فعالیت ۶-۱ صفحه‌ی ۱۸ کتاب درسی)
	۸۴. تفاوت روان‌شناس با روان‌پزشک در چه مواردی است؟ (متن صفحه‌ی ۳۱ کتاب درسی)
	۸۵. در مراحل اولیه پژوهش، که بررسی آزمایشگاهی امکان پذیر نیست، از چه راهی موضوع را تبیین می‌کنیم؟ ۲ نکته مهم در این روش را نیز نام ببرید؟ (متن صفحه‌ی ۲۷ کتاب درسی)
	۸۶. کودکی که به والدینش توصیه می‌کند برای خرید وسیله نقلیه، اتوبوس یا کامیون بخرد، پردازش وی از چه نوعی است؟ (فعالیت ۹-۱ صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)
	۸۷. چرا موجوداتی مانند ماهی‌ها و خزندگان به صورت غریزی به محیط پاسخ می‌دهند؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
	۸۸. منظور از تفکر چیست و شامل چه مواردی می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)
	۸۹. کارکرد پل مغزی و مخچه به چه صورت می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
	۹۰. دو مشخصه روش شهودی و خردگرایانه را توضیح دهید؟ (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
	۹۱. دو مزیت روش علمی را نسبت به سایر نتایج کسب شناخت تبیین نمایید؟ (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
	۹۲. مهم‌ترین ساختار میان مغز چیست و وظیفه انتقال چه نوع پیام‌هایی با این بخش می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
	۹۳. به نظر شما بین مسئله، فرضیه، قوانین و نظریه‌های علمی چه ارتباطی وجود دارد؟ (فعالیت ۴-۱ صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
	۹۴. به ترتیب در چه شرایطی از پرسش‌نامه و مصاحبه استفاده می‌کنیم؟ (متن صفحه‌ی ۲۸ کتاب درسی)

سلسله‌مراتب گزاره‌های علمی

۹۵. کدام ترتیب درباره‌ی روند گزاره‌های علمی درست است؟
 ① مسئله ← فرضیه ← اصول ← قوانین
 ② مسئله ← فرضیه ← قوانین ← نظریه
 ③ مسئله ← نظریه ← فرضیه ← قوانین
 ④ مسئله ← فرضیه ← گزاره ← نظریه
 (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
۹۶. کدام یک از موارد زیر رابطه دوسویه دارند؟
 ① فرضیه - مسأله
 ② مسأله - نظریه
 ③ نظریه - قوانین
 ④ فرضیه - قوانین
 (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۹۷. ... هر چیزی است که جایگزین چیز دیگری می‌شود ... به یک مفهوم یا بیان علمی اشاره دارد.
 ① واژه گزاره - نماد
 ② نماد - واژه گزاره
 ③ نماد - فرضیه
 ④ واژه گزاره - فرضیه
 (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۹۸. فرضیه در صورت تأیید به ... یا ... تبدیل می‌شود فرضیه خردمندانه به این معنا است ...
 ① نظریه یا قانون - بر اساس شانس و تصادف نیست بلکه با اندیشه همراه است.
 ② نظریه یا اصل - بر اساس شانس و تصادف نیست بلکه بر اساس تجربه مطرح می‌شود.
 ③ اصل یا قانون - بر اساس شانس و تصادف نیست بلکه بر اساس تجربه مطرح می‌شود.
 ④ اصل یا قانون - بر اساس شانس و تصادف نیست بلکه با اندیشه همراه است.
 (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۹۹. با توجه به اینکه منظور از علم، علم تجربی می‌باشد؛ کدام گزینه نادرست است؟
 ① در علوم تجربی از روش‌های دقیق و عینی استفاده می‌شود.
 ② مشاهده و روش ذهنی در علوم تجربی بسیار راهگشاست.
 ③ علوم تجربی با نمادها سر و کار دارد و نماد هر چیزی است که جایگزین چیز دیگری می‌شود.
 ④ در علوم تجربی تلاش بر این است که با تطبیق نمادهایی همچون واژگان و اعداد با قضایا (فرضیه، نظریه و ...) پرداخته شود.
 (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۱۰۰. در ارتباط با مسئله و فرضیه کدام گزینه نادرست می‌باشد؟
 ① رابطه بین مسئله و فرضیه یک رابطه دوسویه است.
 ② فرضیه در صورت تأیید به قانون یا اصل تبدیل می‌شود.
 ③ فرضیه به صورت یک جمله خبری می‌تواند در پاسخ به سؤال بیاید.
 ④ نتایج بررسی مسئله می‌تواند پرسش‌هایی را به دنبال داشته باشد.
 (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۱۰۱. با توجه به سلسله مراتب گزاره‌های علمی، گزینه نادرست را مشخص کنید؟
 ① (گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود) نمونه یک فرضیه است.
 ② منظور از سطح تجربی نظریه‌ها، پژوهش‌پذیری آن است و منظور از سطح صوری نحوه نوشتن ارکان می‌باشد.
 ③ احتمال تأیید نظریه‌ها بیشتر از عدم تأیید آن می‌باشد.
 ④ ساختار صوری برخی از نظریه‌ها در زمان ارائه قابل بررسی تجربی نمی‌باشد.
 (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
۱۰۲. مجموعه‌ای از قوانین علمی، ... را شکل می‌دهند. هر چند احتمال تأیید فرضیه‌ها ... از عدم تأیید آن است.
 ① نظریه - کمتر
 ② نظریه - بیشتر
 ③ اصول - کمتر
 ④ اصول - بیشتر
 (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
۱۰۳. نظریه دارای چند سطح است؟
 ① دو سطح
 ② سه سطح
 ③ یک سطح
 ④ چهار سطح
 (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
۱۰۴. در یک نظریه منظور از ساختار ظاهری و نحوه نوشتن سطح ... و منظور از قابل تجربه بودن و پژوهش‌پذیر بودن سطح ... است.
 ① صوری - تجربی
 ② تجربی - صوری
 ③ صوری - فلسفی
 ④ فلسفی - صوری
 (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
۱۰۵. همه‌ی گزینه‌های زیر صحیح است به جز گزینه‌ی:
 ① همه نظریه‌های علمی در سطوح صوری و تجربی به یک اندازه رشد نمی‌کنند.
 ② برخی نظریه‌ها پشتوانه تجربی قوی ندارند.
 ③ ساختار صوری برخی از نظریه در زمان ارائه قابل بررسی تجربی نیست.
 ④ تنها روش بررسی فرضیه‌ها روش علمی است.

۱۰۶. کدام گزینه درباره اهداف علم روان‌شناسی به ترتیب صحیح است؟
 ① توصیف - پیش‌بینی - کنترل - تبیین
 ② توصیف - کنترل - پیش‌بینی - تبیین
 ③ توصیف - تبیین - پیش‌بینی - کنترل
 ④ توصیف - کنترل - تبیین - پیش‌بینی
 (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۱۰۷. کدام عبارت نادرست است؟
 ① در علوم تجربی با کمک مشاهده و سایر روش‌های عینی به تطبیق نمادها پرداخته می‌شود.
 ② نماد هر چیزی است که جایگزین چیز دیگری می‌شود.
 ③ رابطه بین مسأله و فرضیه یک رابطه یک‌سویه می‌باشد.
 ④ در علوم تجربی از طریق روش‌های دقیق و عینی به بیان یافته‌ها پرداخته می‌شود.
 (متن صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی)
۱۰۸. نظریه‌های علمی را بر چه اساسی می‌سنجیم؟
 ① میزان تأثیرپذیری در محیط
 ② قواعد حاکم در علوم تجربی
 ③ سودمندی و کاربردپذیری
 ④ شرایط به وجود آمده در مراحل آزمایش
 (متن صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی)
- اهداف علم روان‌شناسی**
۱۰۹. در بین اهداف چهارگانه علوم، روان‌شناسی، بیشتر در جزء... آن یعنی... مشکل دارند.
 ① اول - توصیف
 ② اول و دوم - توصیف و تبیین
 ③ سوم - پیش‌بینی
 ④ چهارم - کنترل
 (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۱۱۰. شرط موفقیت در هدف نهایی علوم تجربی به چگونگی... پدیده بستگی دارد.
 ① توصیف و پیش‌بینی
 ② پیش‌بینی و کنترل
 ③ توصیف و تبیین
 ④ تبیین و کنترل
 (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۱۱۱. در ارتباط با این جمله که پرخاشگری کودکان بر اثر تماشای فیلم‌های خشونت‌آمیز است؛ کدام گزینه اشتباه است؟
 ① پیش‌بینی پرخاشگری کودکان با تماشای فیلم‌های خشونت‌آمیز می‌تواند بدون دشواری صورت بگیرد.
 ② دلایل پرخاشگری کودکان متعدد هستند بنابراین تبیین آن دشوار است.
 ③ این پدیده پرخاشگری هر چه قابل پیش‌بینی باشد، بهتر قابل کنترل است.
 ④ پیش‌بینی و کنترل پرخاشگری کودکان مشروط به توصیف و تبیین دقیق است.
 (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۱۱۲. واژه تبیین به بیان... اشاره دارد و واژه توصیف... مربوط می‌شود.
 ① چرایی - چیستی
 ② چگونگی - چرایی
 ③ چرایی - ماهیت
 ④ ماهیت - چرایی
 (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۱۱۳. هدف نهایی همه علوم تجربی... و... است.
 ① پیش‌بینی - کنترل
 ② کنترل - توصیف
 ③ توصیف - تبیین
 ④ پیش‌بینی - تبیین
 (متن صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی)
۱۱۴. نظریه‌های علمی دارای دو سطح... و... و همه هدف غایی همه علوم تجربی... و...
 ① پژوهش‌پذیری و قابل تجربه بودن - پیش‌بینی و کنترل
 ② همبستگی و تجربی - توصیف و تبیین
 ③ صوری و تجربی - توصیف و کنترل
 ④ صوری و تجربی - تبیین و کنترل
 (متن صفحه‌ی ۱۳ و ۱۴ کتاب درسی)
- شناخت**
۱۱۵. به ترتیب منبع شناخت اندیشمندان اسلامی و فیلسوفان کدام است؟
 ① شیوه‌ی خردگرایانه - روش علمی
 ② روش علمی - شهود
 ③ استناد به نظر صاحب‌نظران - شیوه‌ی خردگرایانه
 ④ شهود - استناد به نظر صاحب‌نظران
 (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
۱۱۶. «کسب اطلاعات از افراد متخصص و باتجربه» و «استفاده از روش معینی از منطق برای پی بردن به حقیقت چیزی»
 به ترتیب اشاره به کدام منبع شناخت دارد؟
 ① شیوه‌ی خردگرایانه - روش علمی
 ② روش علمی - شهودی
 ③ استناد به صاحب‌نظران - خردگرایانه
 ④ استناد به صاحب‌نظران - روش علمی
 (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
۱۱۷. ... مبتنی بر درک درونی است و... از روش‌های تجربی استفاده می‌شود.
 ① روش شهودی - خردگرایانه
 ② روش شهودی - روش علمی
 ③ روش خردگرایانه - استناد به صاحب‌نظران
 ④ روش شهودی - استناد به صاحب‌نظران
 (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
۱۱۸. روش‌های کسب شناخت چه تعداد می‌باشند و مهم‌ترین ویژگی کدام روش، خصوصی بودن است؟ (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)
 ① چهار روش - روش شهودی
 ② پنج روش - روش علمی
 ③ چهار روش - روش علمی
 ④ پنج روش - روش خردگرایانه

۱۱۹. به ترتیب روش علمی مبتنی بر ... و روش شهودی بر مبنای درک ... است. (متن صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی)

- ① روش عینی - بیرونی
② روش عینی - درونی
③ روش ذهنی - بیرونی
④ روش ذهنی - درونی

ویژگی‌های روش علمه

۱۲۰. آخرین واژه در روش علمی واژه ... است که دانشمند به دنبال ... و ... است. (متن صفحه‌ی ۱۸ کتاب درسی)

- ① نظام‌دار بودن - ابهام‌زدایی، روشن‌سازی
② موقعیت نامعین - توصیف، تبیین
③ نظام‌دار بودن - توصیف، تبیین
④ موقعیت نامعین - ابهام‌زدایی، روشن‌سازی

۱۲۱. روش علمی تابع قواعد مشخص است و این مصداق ... است و جریان رسیدن به هدف را ... می‌گویند.

(متن صفحه‌ی ۱۷ کتاب درسی)

- ① جستجو - نظام‌دار بودن
② موقعیت نامعین - فرایند
③ نظام‌دار بودن - فرآیند
④ نظام‌دار بودن - جستجو

۱۲۲. این تعریف روبه‌رو از چند واژه اصلی تشکیل شده است؟ «فرایند جستجو با قاعده نظام‌دار مشخص کردن یک موقعیت نامعین»

(متن صفحه‌ی ۱۷ کتاب درسی)

- ① ۲ واژه
② ۳ واژه
③ ۴ واژه
④ ۵ واژه

۱۲۳. در روش علمی هر واژه باید به طور دقیق بیان شود به این ویژگی ... می‌گویند. هر چه ... دقیق‌تر تعریف شود عمل

(متن صفحه‌ی ۱۸ کتاب درسی)

اندازه‌گیری بهتر است.

- ① تعریف عملیاتی - متغیر
② شاخص‌سازی - متغیر
③ شاخص‌سازی - تعریف عملیاتی
④ تعریف عملیاتی - شاخص

۱۲۴. تعریف عملیاتی باعث تسهیل ... می‌شود ... یعنی نسبت دادن عدد به ویژگی‌های اشیا و افراد. (متن صفحه‌ی ۱۸ کتاب درسی)

- ① اندازه‌گیری - شاخص
② شاخص - اندازه‌گیری
③ اندازه‌گیری - عملیاتی
④ اندازه‌گیری - اندازه‌گیری

۱۲۵. اینکه یافته‌های روش علمی، خصوصی و شخصی نیست، اشاره به کدام ویژگی روش علمی دارد؟ (متن صفحه‌ی ۱۹ کتاب درسی)

- ① عملیاتی بودن
② عینی و تجربه پذیر بودن
③ تکرارپذیری
④ آزمون‌پذیری

تعریف علم روان‌شناسی

۱۲۶. روان‌کاوان، روان‌شناسی را مطالعه ... و رفتار گرایان مطالعه ... می‌دانند. (متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)

- ① ذهن هوشیار و ناهوشیار - رفتار آشکار
② ذهن ناهوشیار - رفتار آشکار
③ ذهن هوشیار - رفتار پنهان
④ زندگی روان و ذهن - بخش هوشیار

۱۲۷. حرکت جمعی پرندگان و راه رفتن انسان‌ها مصداق ... است و به دلیل تأکید بر کنش‌های انسانی در تعریف روان‌شناسی،

(متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)

واژه ... لحاظ گردیده است.

- ① فرایندهای ذهنی - رفتار
② رفتار - فرایندهای ذهنی
③ تجارب انسانی - فرایندهای ذهنی
④ شناخت - فرایندهای رفتاری

۱۲۸. به ترتیب واژه‌ی «...» به دلیل عدم مشاهده مستقیم بسیاری از رفتارها و تأکید بر ... در تعریف روان‌شناسی لحاظ گردید.

(متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)

- ① رفتار - کنش‌های اجتماعی
② فرآیندهای ذهنی - رفتار
③ فرآیندهای ذهنی - کنش‌های انسانی
④ رفتار - فرآیندهای ذهنی

۱۲۹. همه‌ی گزینه‌های زیر صحیح به جز گزینه‌ی: (متن صفحه‌ی ۲۰ کتاب درسی)

- ① دلیل وجود تعاریف مختلف در روان‌شناسی، گذر زمان و پیشرفت دانش، و زاویه نگاه دانشمند می‌باشد.
② واژه فرآیندهای ذهنی به دلیل عدم مشاهده مستقیم بسیاری از رفتارها و تأکید بر کنش‌های انسانی، در تعریف روان‌شناسی لحاظ شد.
③ در بین روان‌شناسان تعریف واحدی از علم روان‌شناسی وجود ندارد.
④ بسیاری عقیده دارند روان‌شناسی یعنی مطالعه فرآیندهای ذهنی و شناخت.

۱۳۰. به ترتیب بازنمایی اطلاعات موجود در حافظه و فرآیند تفسیر محرک‌های انتخابی را چه می‌نامند؟

(متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)

- ① تفکر - ادراک
② ادراک - تفکر
③ تفکر - تصمیم‌گیری
④ ادراک - تصمیم‌گیری

۱۳۱. به ترتیب مرحله بعد از ادراک را چه می‌نامند و تفکر شامل چند بخش است؟

(متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)

- ① حافظه - ۴
② پردازش - ۲
③ تفکر - ۳
④ تصمیم‌گیری - ۴

۱۳۲. تفکر شامل چه بخش‌هایی است؟

(متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)

- ① استقراء، قضاوت، حل مسئله، توجه
② استدلال، قضاوت، حل مسئله، توجه
③ استقراء، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری
④ استدلال، قضاوت، حافظه، تصمیم‌گیری

۱۳۳. دست یافتن به ویژگی‌های مشترک محرک‌های مختلف اشاره به چه نوع پردازشی دارد؟

(متن صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)

- ① مفهومی
② ادراکی
③ حسی
④ شناختی

۱۳۴. اشاره به ویژگی‌های اندازه و شکل ظاهری یک محرک اشاره به چه نوع پردازشی دارد؟

(متن صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)

- ① مفهومی
② ادراکی
③ حسی
④ شناختی

۱۳۵. عالی‌ترین مرتبه شناخت ... است و شناخت پایه شامل ... و ... است.

(متن صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی)

- ① استدلال - توجه - ادراک - حافظه
② تصمیم‌گیری - توجه - ادراک - حافظه
③ حل مسأله - توجه - ادراک - حافظه
④ قضاوت - توجه - ادراک - حافظه

۱۳۶. در چه زمانی شناخت شکل گرفته شده پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود؟

(متن صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی)

- ① به کنترل و پیش‌بینی رسیده باشیم.
② از ویژگی‌های حسی استفاده بیشتر شود.
③ هرچه توصیف و تبیین علمی‌تر باشد.
④ هرچه توصیف و تبیین علمی‌تر باشد.

روان‌شناسی - نردیشینیان

۱۳۷. به ترتیب در واژگان دینی، سودمندترین معارف بشری را ... می‌دانستند و شناخت ابعاد غیر جسمانی انسانی ابتدا در

(متن صفحه‌ی ۲۳ کتاب درسی)

معارف همچون ... مطالعه شد.

- ① معرفت شهودی - عرفان
② معرفت شناختی - فلسفه
③ معرفت دینی - عرفان
④ معرفت نفس - فلسفه

۱۳۸. به ترتیب در سال ... برای اولین بار توسط ... اولین آزمایشگاه روان‌شناسی تأسیس شد که محققین آن را مبدأ

(متن صفحه‌ی ۲۳ کتاب درسی)

شکل‌گیری روان‌شناسی علمی می‌دانند.

- ① ۲۵۵ ق - جاحظ
② ۱۸۷۹ م - ویلهلم وونت
③ ۱۵۰ ق - جاحظ
④ ۱۷۸۹ م - ویلهلم وونت

۱۳۹. به ترتیب ... از پیش‌گامان روش علمی - تجربی است. ابزارهای شناخت انسان از نظر وی، حس، عقل و ... است.

(متن صفحه‌ی ۲۳ کتاب درسی)

- ① کندی - نفس
② کندی - الهام
③ جاحظ - الهام
④ جاحظ - نفس

۱۴۰. به ترتیب چه کسی «به شیوه ارسطو به شرح و توصیف نفس» و «اقسام آن» و «کمک ارزنده‌ای در خصوص هدف‌های

(متن صفحه‌ی ۲۳ کتاب درسی)

آموزشی» انجام داد؟

- ① کندی - ابن‌سحنون
② کندی - جاحظ
③ جاحظ - ابن‌سحنون
④ ابن‌سحنون - کندی

۱۴۱. به ترتیب چه کسی «بر اهمیت ادراک حسی در جریان شناخت تأکید دارد» و کدام فیلسوف «لازمه شکوفایی فطرت را

(متن صفحه‌ی ۲۴ کتاب درسی)

از طریق آموزش امکان‌پذیر می‌دانست؟

- ① فارابی - کندی
② ابن‌سینا - کندی
③ ابن‌سینا - فارابی
④ فارابی - ابن‌سینا

۱۴۲. سه منطقه اصلی مغز را نام ببرید و نحوه قرار گرفتن آن‌ها به چه صورت است؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) پل مغزی، بصل النخاع، مخچه - بر اساس نحوه قرار گرفتن در میان مغز
 - ۲) پیشانی، آهیانه‌ای، گیجگاهی - بر اساس قرار گرفتن در پس سر
 - ۳) پیش مغز، میان مغز، مغز پسین - از جلو تا عقب دستگاه عصبی در جنین
 - ۴) پیش مغز، میان مغز، مغز پسین - بر اساس ویژگی‌ها و وظایف
۱۴۳. به ترتیب وظیفه هیپوتالاموس و تالاموس چیست؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) تنظیم بقای نوع - انتقال اطلاعات حسی به قشر مخ
 - ۲) مهم‌ترین دستگاه فعال‌ساز شبکه‌ای - انتقال اطلاعات حسی به قشر مخ
 - ۳) انتقال اطلاعات حسی به قشر مخ - تنظیم بقای نوع
 - ۴) انتقال علایم از یک بخش مغز به بخش دیگر - تنظیم بقای نوع
۱۴۴. کدام یک از گزینه‌های زیر از اهمیت‌های دستگاه لیمبیک نمی‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) انگیزش
 - ۲) تنفس
 - ۳) حافظه
 - ۴) یادگیری
۱۴۵. کدام یک از گزینه‌های زیر از بخش‌های مغز پسین نمی‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) قشر مخ
 - ۲) بصل النخاع
 - ۳) پل مغزی
 - ۴) مخچه
۱۴۶. با توجه به اهمیت مخچه در میان مغز، کدام گزینه از وظایف مخچه نمی‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) کشش عضلانی
 - ۲) کنترل هیجان
 - ۳) توازن
 - ۴) کنترل هماهنگی بدن
۱۴۷. پیام‌های مربوط به خواب و برانگیختگی توسط کدام قسمت مغز انجام می‌گیرد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) میان مغز
 - ۲) پیش مغز
 - ۳) مغز پسین
 - ۴) پل مغزی
۱۴۸. با توجه به کارکردهای بصل النخاع، گزینه‌ی نادرست کدام است؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) بلع و هضم
 - ۲) کنترل فعالیت قلبی
 - ۳) کشش عضلانی
 - ۴) تنفس
۱۴۹. به ترتیب کارکرد نیمکره‌ی چپ و راست مغز چیست؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) زبان‌آموزی - حرکت
 - ۲) مهارت‌های حرکتی - دانش معنایی
 - ۳) مهارت‌های حرکتی - دانش معنایی
 - ۴) زبان‌آموزی - حرکت
۱۵۰. کنترل فعالیت قلبی، تنفس، بلع و هضم مربوط به کدام قسمت مغز است؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) بصل النخاع
 - ۲) پل مغزی
 - ۳) هیپوتالاموس
 - ۴) تالاموس
۱۵۱. جنگیدن، تغذیه، فرار کردن شامل کدام قسمت مغز و کدام منطقه اصلی آن می‌شود؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) تالاموس - پیش مغز
 - ۲) هیپوتالاموس - پیش مغز
 - ۳) بصل النخاع - میان مغز
 - ۴) دستگاه لیمبیک - مغز پسین
۱۵۲. اشکال در حرکات مهارتی و زبان‌آموزی اشاره به آسیب کدام قسمت مغز می‌کند؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) نیم‌کره‌ی چپ
 - ۲) نیم‌کره‌ی راست
 - ۳) بصل النخاع
 - ۴) هیپوتالاموس
۱۵۳. کنترل هماهنگی بدن، جنگیدن، فعالیت قلبی به ترتیب اشاره به کدام ناحیه اصلی مغز دارد؟ (متن صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی)
- ۱) پیش مغز - میان مغز - مغز پسین
 - ۲) پیش مغز - مغز پسین - میان مغز
 - ۳) مغز پسین - میان مغز - پیش مغز
 - ۴) مغز پسین - پیش مغز - مغز پسین
۱۵۴. پردازش اطلاعات دیداری مربوط به قطعه ... است و ایجاد بافت چربی در رگ‌های خونی اشاره به سکنه ... دارد. (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)
- ۱) پس‌سری - کم‌خونی (نوع اول)
 - ۲) آهیانه - خون‌ریزی (نوع دوم)
 - ۳) پیشانی - خون‌ریزی (نوع دوم)
 - ۴) پیشانی - کم‌خونی (نوع اول)
۱۵۵. یکی از آسیب‌های مغز، ... است که در اثر سکنه پدید می‌آید و کارکرد ... را مختل می‌کند. (متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)
- ۱) تومور - ذهنی
 - ۲) اختلال عروقی - شناختی
 - ۳) نئوپلاسم - سلول‌های مغزی
 - ۴) اختلال عصبی - مغزی

۱۵۶. برای اخذ اطلاعات عمیق از روش ... استفاده می‌شود و بیشتر افراد عادی جامعه با روش ... روبه‌رو هستند.

(متن صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی)

- ① مصاحبه ساختار یافته - پرسش‌نامه
② مصاحبه بدون ساختار - پرسش‌نامه
③ مصاحبه ساختار یافته - آزمون‌ها
④ مصاحبه بدون ساختار - آزمون‌ها

۱۵۷. به ترتیب هر یک از جملات زیر اشاره به کدام روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی دارد؟

(متن صفحه‌ی ۲۷ تا ۲۹ کتاب درسی)

«رفتار نوع دوستانه حیوانات به صورت تکاملی را در این روش می‌توانیم مطالعه کنیم.»

«در همه پرسشی‌ها معمولاً از این روش استفاده می‌شود.»

«این روش بسیار وقت‌گیر است و محقق باید نکات اخلاقی را رعایت کند.»

«در صورتی که مطالعه و بررسی مساله به صورت مشاهده مستقیم امکان‌پذیر نباشد.»

- ① مشاهده - مصاحبه ساختار یافته - مصاحبه بدون ساختار - آزمون‌ها
② آزمون‌ها - مصاحبه ساختار یافته - مصاحبه بدون ساختار - مشاهده
③ مشاهده - مصاحبه بدون ساختار - مصاحبه ساختار یافته - آزمون‌ها
④ آزمون‌ها - مصاحبه بدون ساختار - مصاحبه ساختار یافته - مشاهده

۱۵۸. با توجه به حوزه مورد علاقه، ... گرایش‌هایی هم‌چون روان‌شناسی بالینی، کودکان استثنائی و غیره دارند و ... کسی

است که بعد از دوره پزشکی عمومی، سه سال در زمینه اختلالات روانی، تشخیص و درمان، آموزش می‌بیند.

(متن صفحه‌ی ۳۱ کتاب درسی)

- ① روان‌پزشکان - روان‌شناسی
② روان‌شناسان - روان‌شناسی
③ روان‌شناسان - روان‌پزشک
④ روان‌پزشکان - روان‌پزشک

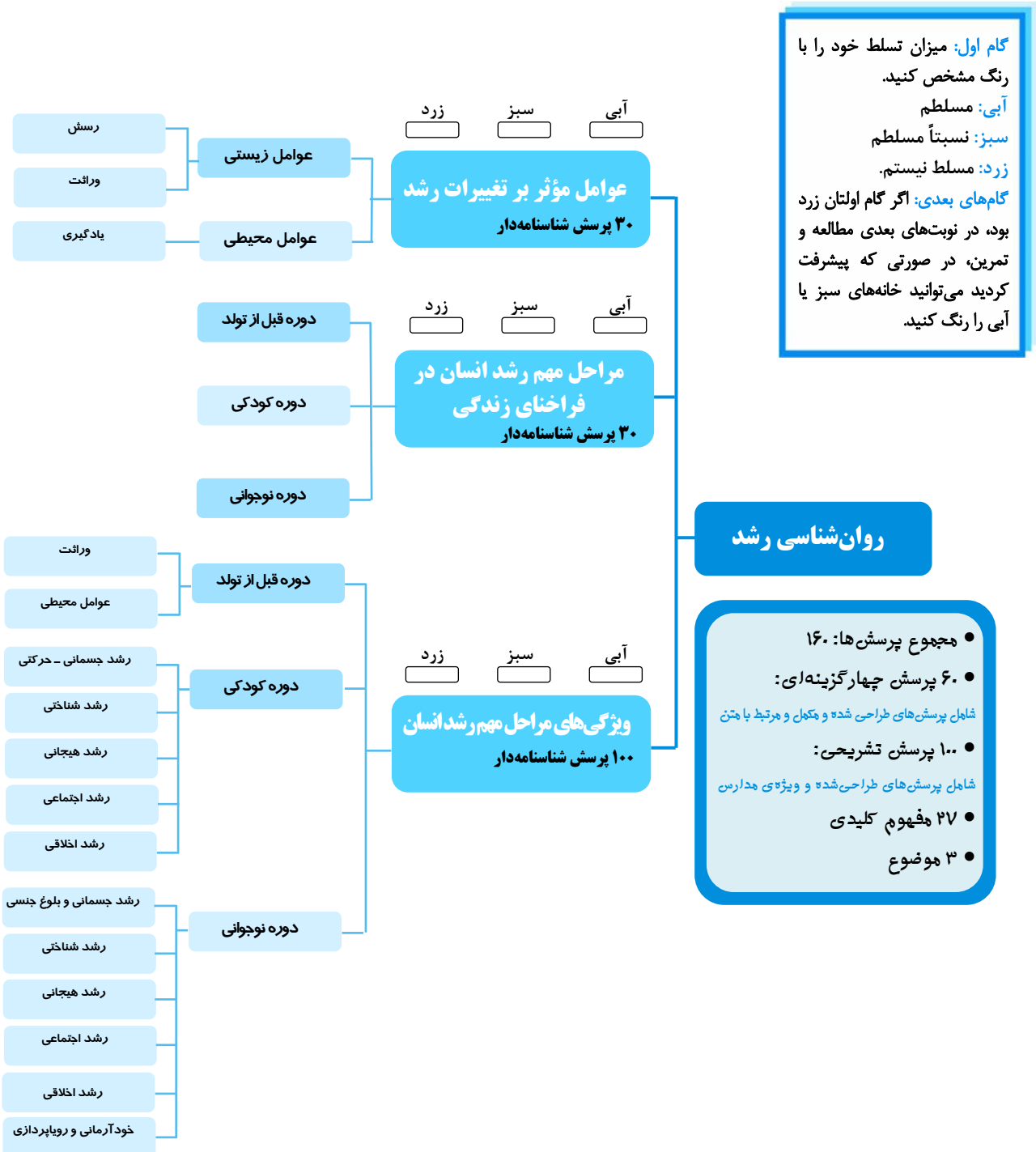
۱۵۹. در ارتباط با مهم‌ترین گرایش‌های روان‌شناسی کدام گزینه نادرست است؟

- ① با توجه به علائق و توانمندی، روان‌شناسان در محیط‌های مختلف به آموزش، پژوهش و ارائه خدمات، تخصصی مشغول‌اند.
② روان‌شناس بعد از اخذ دیپلم، چهار سال در دانشگاه در مقطع کارشناسی روان‌شناسی تحصیل می‌کند و حدود سه سال برای دریافت کارشناسی‌ارشد و سپس به مدت هفت سال در مقطع دکتری تخصصی روان‌شناسی تحصیل می‌نماید.
③ روان‌شناس با روان‌پزشک متفاوت است، زیرا روان‌پزشک کسی است که با کمک درمان‌هایی دارویی اختلالات روانی را درمان می‌کند.
④ روان‌پزشک بعد از دوره پزشکی عمومی، ۳ سال در زمینه اختلالات روانی، تشخیص و درمان، آموزش می‌بیند.

روانشناسی رشد

درخت دانش

۲۷ مفهوم کلیدی

روان‌شناسی رشد

روان‌شناسی رشد - وراثت - یادگیری - رشد - عوامل محیطی - عوامل زیستی - تعامل محیط - ژن - فراخنای زندگی - دوره کودکی - دوره نوجوانی - دوره جوانی - بزرگسالی - میان‌سالی - پیری - رشد جسمانی - رشد شناختی - رشد هیجانی - رشد اجتماعی - رشد اخلاقی - نقش همسالان - هویت، خود واقعی - خود آرمانی - رؤیاپردازی - خود محوری - تغییرات اولیه جنسی - تغییرات ثانویه جنسی

اهداف کلی فصل

انتظار می‌رود در پایان درس دانش‌آموزان بتوانند توانایی‌های زیر را به دست آورند:

- ❖ عوامل مؤثر بر تغییرات رشد را توضیح دهند.
- ❖ مراحل مهم رشد انسان در فراخنای زندگی را تشریح نمایند.
- ❖ ویژگی‌های مراحل مهم رشد انسان در سه مقطع، قبل از تولد، دوره کودکی و دوره نوجوانی را تبیین نمایند.

درس‌نامه

تعریف روان‌شناسی رشد

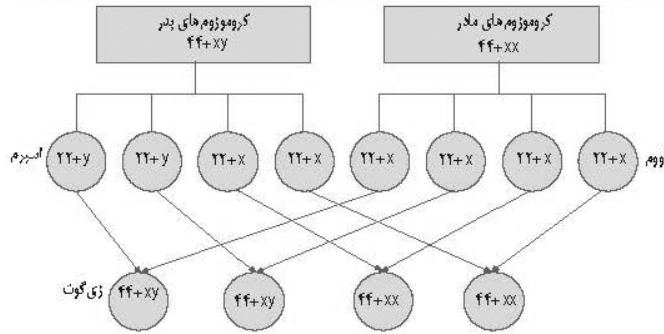
علم روان‌شناسی رشد شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که تلاش می‌کند تا تغییراتی را که در طول زندگی از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ در آدمی رخ می‌دهد مطالعه کند. روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی را شامل می‌شود. جنبه‌های مختلف رشد را می‌توان از یک‌دیگر تفکیک کرد؛ **جنبه‌های جسمانی** (بلند شدن قد)، **شناختی** (حل مسائل)، **هیجانی** (ابراز خشم)، **اجتماعی** (روابط با همسالان) و اخلاقی (رعایت حقوق دیگران) بر همین اساس، روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی در فراخنای زندگی فرد را شامل می‌شود.

✓ **عوامل مؤثر بر تغییرات رشد**

۱- عوامل زیستی ← وراثت و رشد
۲- عوامل محیطی ← یادگیری

۱- **دوقلوهای همسان**: یعنی دوقلوهایی که نه تنها هم‌جنس هستند (هر دو دختر یا هر دو پسر) بلکه از لحاظ ظاهر و رفتار هم بیشتر اوقات قابل تشخیص نیستند دوقلوهای همسان **وراثة یکسان** دارند. زیرا هر دو از یک تخمک به وجود آمده‌اند.

۲- **دوقلوهای ناهمسان**: دوقلوهایی که شباهت‌های آنها مانند شباهت‌های دیگر خواهر و برادرها می‌باشد.

مراتب به عنوان یک عامل زیستی مؤثر بر رشد شناخته شده است. عوامل زیستی ایجاد کننده صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است. برخی از این صفات از بدو تولد و برخی دیگر نیازمند گذر زمان است تا ظاهر شوند.

عوامل زیستی عبارتند از آن دسته از عواملی که ایجاد کننده خصیصه‌ها یا صفاتی می‌باشند که از قبل در فرد نهفته است. برخی از این صفات از همان روز تولد در ظاهر و رفتار نوزاد بروز می‌کند و برخی دیگر از صفات نهفته، در زمان و مرحله خاصی با ایجاد شرایط بروز می‌کند. در علم روان‌شناسی برای بیان این آمادگی درونی یا نهفته از اصطلاح «**ریش باپخته‌گی**» استفاده می‌شود.

ریش یا پختگی به معنای آمادگی زیستی است که خود دارای برنامه رشد طبیعی و منظمی است. بر اساس فرایند ریش آدمی در طول زندگی خود از دوره جنینی تا مرگ یک سری خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهد داد.

مثال از لحاظ رشد جسمانی به طور میانگین کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک می‌تواند راه برود یا به طور میانگین نوجوان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسد.

عوامل محیطی عبارتند از آن دسته از عواملی که در بیرون از فرد وجود دارد و بر بروز تغییرات رشدی فرد در جنبه‌های مختلف و در مراحل مختلف رشد مؤثر است. در این میان «**یادگیری**» یکی از مهم‌ترین این عوامل محیطی است که بر روی تغییرات رشدی تأثیر دارد.

- ✓ **مراحل مهم رشد انسان در فراغهای زندگی**
- ۱- دوره قبل از تولد
 - ۲- دوره کودکی
 - ۳- دوره نوجوانی

یکی از مباحث مهم روان‌شناسان رشد: مرحله‌ای بودن رشد انسان است. سؤال این است که آیا تغییرات رشدی در جنبه‌های مختلف پیوسته و تدریجی است یا اینکه تغییرات رشدی مرحله‌ای و کیفی می‌باشند. امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به **رشد مرحله‌ای** اعتقاد دارند.

- طول عمر انسان بعد از دوره تولد از دیدگاه**
- صاحب نظران روان‌شناسی رشد**
- ۱- کودکی
 - ۱- طفولیت از تولد تا دو سالگی
 - ۲- کودکی اول از دو سالگی تا هفت سالگی
 - ۳- کودکی دوم از هفت تا دوازده سالگی
 - ۲- نوجوانی
 - ۱- جوانی
 - ۲- بزرگسالی
 - ۳- پیری

دوره‌ی زندگی	دامنه‌ی سنی
۱- طفولیت	دو سال اول زندگی
۲- قبل از دبستان (کودکی اول)	۲ تا ۷ سالگی (برخی کودکان ۱ تا ۳ ساله را که تازه راه می‌افتند، نوپا می‌نامند)
۳- کودکی دوم	۷ تا ۱۲ سالگی (تا شروع بلوغ جنسی)
۴- نوجوانی	۱۲ تا ۲۰ سالگی (برخی پایان نوجوانی را در زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و مستقل از والدین می‌شود.)
۵- جوانی (بزرگ‌سالی اول)	۲۰ تا ۴۰ سالگی
۶- میان‌سالی (بزرگ‌سالی دوم)	۴۰ تا ۶۵ سالگی
۷- پیری	۶۵ سال به بالا

پیامبر گرامی اسلامی می‌فرماید: کودک هفت سال آقا و سرور است و هفت سال فرمانبردار و هفت سال وزیر و مشاور است.

* در هفت سال اول انسان، باید آزاد باشد که بازی کند. باید عواطف و احساسات صحیح او را پرورش داد و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد و بدون توقع اطاعت از او سعی کرد که با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره‌گیرد.

* در هفت سال دوم کم‌کم باید زشتی‌های زیبایی‌ها را با او هم‌اندک و در تأدیب او کوشش کرد و او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت.

* در هفت سال سوم باید با او به منزلت‌ها و رفتارها کرد. دیگر نباید به صورت آمرانه با او رفتار شود. باید وی را چون عضو بزرگ خانواده دانست و مانند دیگران او را در تصمیم‌گیری دخالت داد.

مراحل سه‌گانه رشد انسان تا ۲۱ سالگی از دیدگاه اسلام

ویژگی‌های مراحل مهم رشد انسان:

رشد انسان از زمان تشکیل نطفه شروع می‌شود.

وقتی یک اسپرم (هورمون مردانه) از پدر، یک تخمک آزاد شده از مادر را بارور می‌کند، نطفه تشکیل می‌شود.

عامل وراثت

۱- ۲۳ کروموزوم از مادر (XX)
۲- ۲۳ کروموزوم از پدر (XY)

یک تخمک بارور شده طبیعی دارای ۴۶ کروموزوم است

از طریق کروموزوم‌ها و ژن‌های روی آنها است که صفات به ارث می‌شوند.

- ۱- سن مادر
- ۲- آرامش به‌ویژه ارتباط معنوی با خالق هستی
- ۳- کیفیت تغذیه مادر
- ۴- فشار روانی
- ۵- آلودگی محیط
- ۶- حالت‌های هیجانی
- ۷- استفاده از داروها

عوامل مؤثر بر چگونگی رشد قبل از تولد

✓ ویژگی‌ها و خصوصیات رشدی دوره کودکی

منظور از رشد در دوره کودکی از زمان تولد تا ۱۲-۱۱ سالگی است.

* رشد دوره کودکی با سرعت و تغییرات بسیاری همراه است.

* بسیاری بر این باورند که روان‌شناسی رشد فقط خصوصیات دوره کودکی را بررسی می‌کند.

* در واقع روان‌شناسی رشد، مطالعه علمی انسان از زمان انعقاد نطفه تا پایان زندگی است.

* دوره سنی کودکی نسبت به سایر دوره‌های رشد اهمیت زیادی دارد.

* امام صادق (ع) در یک حدیث زیبا در ارتباط با کودک می‌فرمایند: «آدمی اگر در سنین کودکی آموخت، صالح و رستگار می‌شود و گرنه دیگر در او خیری نیست.»

* و در جای دیگر حضرت علی (ع) می‌فرمایند: «هر کسی در کودکی تعلیم نبیند، در بزرگی به مقام ارجمندی نمی‌رسد.»

ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه از رشد، رشد جسمانی حرکتی است.

وزن هنگام تولد پس از ۶ ماه دوبرابر و پس از پایان سال اول سه‌برابر

افزایش وزن مغز و سفت شدن استخوان‌ها مصداق رشد جسمانی

از زمان تولد تا نوجوانی، رشد با سرعت و تغییرات بسیاری همراه است.

کودک ابتدا می‌تواند حرکات درشت را انجام دهد و بعد موفق به کسب رشد حرکات ظریف مثل

بستن بند کفش می‌شود.

رشد جسمانی - حرکتی در کودکی

* به رشد توانایی‌هایی مرتبط با فرایندهایی همچون توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت حل مسئله، تصمیم‌گیری و توانایی‌های زبانی کودک اطلاق می‌شود.

* کودکان به دلیل رشد شناختی پایین‌تر، از پردازش ادراکی استفاده می‌کنند.

* کودکان به دلیل استفاده از پردازش ادراکی، تحت تأثیر ویژگی‌های ظاهری اشیا قرار می‌گیرند.

* تسلط کودکان بر زمینه‌ها اشاره به رشد شناختی دارد و عوامل محیطی در تسلط کودک به لغات تأثیر بسزایی دارد به‌طور مثال اسباب‌بازی به عنوان یک عامل محیط بر تسلط کودکان بر لغات تأثیر بسزایی می‌گذارد.

رشد شناختی در دوره کودکی

* رشد هیجانی در کودکی فرایندی پیچیده است که نه تنها مستلزم آگاهی از هیجانات

خود کودک، بلکه مستلزم آگاهی از هیجانات افراد دیگر هم می‌باشد.

* بروز هیجان مشروط به آگاهی فرد و رابطی دو طرفه است. کودکان با دریافت واکنش

دیگران به هیجانات خود جهت می‌دهند.

* اصل این خواسته داشتن، خشمگین شدن، ابراز و محبت کردن و حس آرامش شکل‌های

مختلف هیجان هستند.

* رشد هیجانی در دوره کودکی معطوف به سه هیجان سه‌ساله است: خشم و محبت است.

* با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان (به خصوص

واکنش مادر) سه هیجان فوق به هیجان‌های مرکب دیگر، همچون احساس زشمیانی،

سپاسگزاری و ترحم تعمیم می‌یابد.

* رشد هیجانی در کودکان نسبت به حیوانات به دلیل بیشتر بودن دقت‌های تعامل با محیط

بازتر و متنوع‌تر و رشد یافته‌تر است.

رشد هیجانی در دوره کودکی

۲. ۳ ماهگی کودک: اولین علامت رشد اجتماعی در این دوره **لبخند اجتماعی** است.

۷ الی ۸ ماهگی: ترس از غریبه

۴ یا ۵ سالگی: علاقه‌مندی کودکان به **بازی‌های موازی**: یعنی بودن در میان سایر کودکان اما به تنهایی بازی کردن

دوره دبستان: انجام بازی‌های گروهی و علاقه‌مندی کودکان به بازی با **هرجنس خود** (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها)

رشد اجتماعی دوره کودکی

کودکان در ابتدا هیچ‌گونه تصور و دیدگاهی درباره کار خوب و بد ندارند و به همین دلیل مسئول رفتار خود نیستند و عنصر اخلاقی به حساب نمی‌آیند.

کودکان برای تبدیل شدن به عنصر اخلاقی باید یک فرآیند **تدریجی و پیچیده** را طی کنند.

منظور از رشد اخلاقی در این دوره، انجام اعمال اخلاقی است.

رشد اخلاقی دربرگیرنده **قوانین و مقررات اجتماعی** است و تعیین‌کننده نوع رابطه‌ی انسان با دیگران است.

مثال کودک ۶ ساله کار خوب را برای خوشحالی پدر و مادر اما وقتی بزرگ می‌شود کار خوب را به جهت اینکه کار درستی است انجام می‌دهد.

رشد اخلاقی دوره کودکی

خصوصیات و ویژگی‌های رشد در دوره نوجوانی

– نوجوانی دوره‌ای است که مابین کودکی و بزرگسالی قرار دارد.

– دوره نوجوانی معمولاً می‌تواند از دوازده سالگی تا ۲۰ سالگی باشد.

– در انتهای این دوره، نوجوان باید به پختگی رسیده یعنی شبیه بزرگسالان عمل کند.

– در این دوره به طور ناگهانی تغییرات زیادی در حیطة جسمانی، روانی، توانمندی عقلانی، شناختی، هیجانی و اجتماعی تجربه کرده‌ایم.

دوره نوجوانی دوره‌ای است که با شدیدترین و گسترده‌ترین **تغییرات زیستی** همراه است.

حوزه‌های اساسی رشد جسمانی که دچار تغییر می‌شوند: ۱- **قلع و وزن**، ۲- **رشد استخوانی**

و **عضلانی**، ۳- **رشد مغز و سیستم عصبی**، ۴- **رشد اندام‌های داخلی**، ۵- **تغییرات بلوغ**

با کشیده شدن استخوان‌ها، ابتدا **وزن** نوجوان و سپس **قد** افزایش می‌یابد.

یکسال بعد از افزایش وزن و قد، ماهیچه‌ها کم‌کم رشد می‌کنند.

یکی از ویژگی‌های رشد در این دوره **ناگهانی بودن** آن است یعنی اندازه بدن به سرعت افزایش پیدا می‌کند و تناسب بدن به سرعت تغییر می‌یابد و تغییرات ناهماهنگ است.

از نظر فیزیولوژیک در این دوره اندام‌های داخلی بدن نیز رشد قابل توجهی دارند به طوری که اندازه و ظرفیت **شش سینه‌ای** و اندازه قلب **دو برابر** قبل می‌شود و حجم کلی خون افزایش پیدا می‌کند.

این تغییرات باعث می‌شود که توانمندی نوجوان افزایش یابد.

این تغییرات، نیاز به مصرف ویتامین‌ها، مواد معدنی، کالری اضافی، آهن و روی را بیشتر می‌کند.

رشد دستگاه تولیدمثل تغییر اساسی دوره نوجوانی است که با بلوغ جنسی رخ می‌دهد. (**بلوغ جنسی قطعی است که در آن رشد جنسی به‌درستی آید**).

۱- آنهایی که بر توانایی تولید مثل تأثیر می‌گذارند و

ویژگی‌های **جنسی اولیه** نام دارند ← ویژگی‌هایی که به طور

مستقیم در تولید مثل نقش دارند.

۲- آنهایی که جزئی از علایم رشد می‌باشند و قابل رؤیت هستند

ویژگی‌های ثانویه نام دارند ← مثل رویش موی صورت در پسران

رشد جسمانی و بلوغ جنسی در دوره نوجوانی

تغییرات جنسی

* تغییرات شناختی دوره نوجوانی شگفت‌آور است و یکی از این تغییرات، بروز قوه استدلال در دوره نوجوانی است.

* برای اولین بار در این دوره، تفکر فرضی شکل می‌گیرد.

* تفکر فرضی یعنی نوجوان فرضیه‌سازی می‌کند.

* فرضیه‌سازی کمک می‌کند تا در پیش‌بینی یک موقعیت، از تفکر احتمالات بهره ببریم.

* در دوره کودکی، مبنای استدلال، واقعیت‌های ملموس و بیرونی می‌باشند اما در دوره نوجوانی اساس استدلال بر تفکر فرضیه‌سازی و احتمالات است.

* توجه نوجوانان، در مقایسه با کودکان، گزینشی‌تر است.

* داشتن توجه‌گزینی باعث تمرکز بر اطلاعات مرتبط می‌شود و همینطور امکان سازگاری بهتر با ضرورت‌های تلکیف را فراهم می‌سازد.

* نوجوانان به منظور شکر بیشتر، باید قدرت بازداری یا منع محرک‌های نامرتب و بازداری پاسخ‌های آموخته شده مناسب را داشته باشند.

* نوجوانان بهتر از کودکان قادر به رمزگردانی، اندویش و بازیابی اطلاعات هستند.

* یکی از تفاوت‌های مهم دوره نوجوانی با دوره کودکی این است که نوجوانان به دنبال چگونگی تقویت حافظه خود می‌باشند.

* نوجوانان در راستای تقویت حافظه، خواهان دانستن چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات می‌باشند که به این نوع مهارت آموزی «فراحافظه» می‌گویند.

* نوجوانان، برخلاف کودکان، قادر به نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه به لحظه هستند، در حالی که کودکان بر استدلال، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف ندارند.

* سرعت تفکر در دوره نوجوانی افزایش می‌یابد و امکان نگه داشتن اطلاعات بیشتر در حافظه فراهم می‌شود.

* نوجوانان برخلاف کودکان، قادر به ظرفیت‌سازی حافظه خود هستند.

* برخلاف کودکان که براساس پردازش ادراکی یعنی ویژگی‌های حسی و فیزیکی عمل می‌کنند، پردازش شناختی غالب نوجوانان، منهومی است یعنی بر اساس فایده‌مندی و کیفیت تصمیم‌گیری می‌کنند.

* علی‌رغم وجود رشد فزاینده در توانایی‌های شناختی دوره نوجوانی، اما به‌کارگیری آن با پختگی لازم همراه نیست و این تغییرات شناختی باعث پیامدهای ناسازگارانه می‌شود.

* تحریک‌پذیری و سریع عوض شدن حالات هیجانی نوجوان به دلیل تغییرات فیزیکی و

هورنی

* هیجان‌ات منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند، در صورت هدایت نشدن و به‌کارگیری غلط آنها، هیجان‌ها به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می‌شود و همینطور مهارت‌هایی از قبیل کنترل خشم و ورزش کردن

* توصیه روان‌شناسان به آموزش مهارت‌های شناخت، ارزیابی و کنترل هیجانات به نوجوانان

رشد شناختی در دوره نوجوانی

رشد هیجانی در دوره نوجوانی

رشد اجتماعی و نقش همسالان در دوره نوجوانی

* گرایش نوجوان به گروه همسالان بیشتر از سابق البته این بدان معنی نیست که نوجوان به ارتباط با والدین و یا خواهر و برادر خود علاقه‌ای ندارد.
* **التمس** حضور نوجوان در کنار همسالان برای او

رشد اخلاقی در دوره نوجوانی

* تحول اخلاقی و ارزشی در **نوجوانی** بیش از هر دوره دیگری است.
* رشد سریع شناختی در نوجوانی و جوانی باعث می‌شود که فرد بهتر بتواند درباره مسائل اخلاقی، ارزشی و دینی **تضاروت کمال** و **واکش دقیق‌تری** نشان دهد.
* روابط اجتماعی نوجوان در مقایسه با دوران کودکی و بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به والدین، با **مسائل اخلاقی و ارزشی** نیز بیشتر درگیر می‌شود.
* بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به والدین، **زمینه رشد اخلاقی** را در نوجوان افزایش می‌دهد.
* شکل‌گیری هویت، یکی از **کلیف اصلی رشد دوره نوجوانی** است.
* شناخت و تعریف نوجوان از هویت خویش، مستلزم **نسبت دادن ویژگی‌های مثبتی، ارزشی و اخلاقی به خویش** است.
* رشد اخلاقی به شکل‌گیری شناخت وابسته است، اما در بسیاری از موارد صرف داشتن شناخت، به رفتار اخلاقی **منجر نمی‌شود**.
* برای اینکه شناخت به اخلاق منتهی شود، شناخت باید به **عملی و پویا** **ارزش‌های فرد تبدیل شود**.

خودآرمانی و رویپردازی در دوره نوجوانی

۱- **خود واقعی**: ویژگی‌هایی که فرد دارد.
۲- **خود آرمانی**: ویژگی‌هایی که فرد دوست دارد داشته باشد.
همه افراد در طول زندگی خود دارای دو «خود» هستند
در سنین نوجوانی بسیاری از نوجوانان به جای تلاش جهت **گرم کردن** فاصله بین خود آرمانی و خود واقعی از رویپردازی استفاده می‌کنند هرچند این پدیده در دوره نوجوانی غیرطبیعی نیست ولی استفاده مکرر از آن می‌تواند باعث افت تحصیلی و دیگر عملکردهای وی بشود.

ردیف	«سؤالات»
الف)	<p>تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام یک غلط است؟</p> <p>۱۶۰. اولین علامت رشد اجتماعی در دوره ۳-۲ ماهگی لبخند اجتماعی است. (جدول ۲-۲ صفحه ۵۱ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۱. یکی از ویژگی‌های رشد در دوره نوجوانی ناگهانی بودن آن است، یعنی اندازه بدن به سرعت افزایش پیدا می‌کند و تناسب بدن به سرعت تغییر می‌یابد. (متن صفحه ۵۴ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۲. به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، بسیاری از نوجوانان تحریک‌پذیری خود را از دست می‌دهند و حالات هیجانی آنها به سختی تغییر می‌کند. (متن صفحه ۵۷ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۳. رعایت حقوق دیگران اشاره به رشد اخلاقی و توانایی حل مسائل دلالت بر رشد شناختی دوره نوجوانی دارد. (متن صفحه ۳۷ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۴. پیامبر گرامی اسلام در ارتباط با مراحل رشد انسان می‌فرماید: کودک هفت سال آقا و سرور است و هفت سال فرمانبردار هفت سال وزیر و مشاور می‌باشد. (متن صفحه ۴۴ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۵. نوجوانی دوره‌ای مابین کودکی و بزرگسالی است که در این دوره نه تنها از نظر ابعاد مختلف رشد دچار تغییرات تدریجی می‌شویم بلکه در اواسط این دوره باید به پختگی رسید و شبیه بزرگسالان شد. (متن صفحه ۵۳ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۶. بسیاری بر این باورند که روان‌شناسی رشد به مطالعه علمی انسان از زمان انعقاد نطفه تا پایان زندگی می‌پردازد. در حالی که به بررسی خصوصیات دوره کودکی تمرکز دارد. (متن صفحه ۴۵ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۷. هم‌زمان با کشیده شدن استخوان‌ها، قد نوجوان افزایش می‌یابد و پس از آن وزن نوجوان هم افزایش می‌یابد و یک سال بعد ماهیچه‌ها هم کم رشد می‌کنند. (متن صفحه ۵۴ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۸. منظور از بلوغ جنسی، نقطه‌ای است که در آن ریش جنسی به دست می‌آید. (متن صفحه ۵۴ کتاب درسی)</p> <p>۱۶۹. مینا یک دختر ۱۴ ساله است که کنترل کافی بر شادی و غمگین بودنش ندارد این مسأله اشاره به بروز مشکل در جنبه رشد هیجانی است. (متن صفحه ۵۷ کتاب درسی)</p> <p>۱۷۰. رشد هیجانی در دوره کودکی به صرف رشد آگاهی کودک از هیجانات ساده به هیجانات مرکب تبدیل می‌شود. (متن صفحه ۴۹ کتاب درسی)</p> <p>۱۷۱. توجه نوجوانان در مقایسه با کودکان، گزینشی‌تر است؛ به این معنا که بر اطلاعات مرتبط متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر، بهتر سازگاری می‌یابند. (متن صفحه ۵۵ کتاب درسی)</p> <p>۱۷۲. رشد اخلاقی به شکل‌گیری شناخت وابسته است، به این معنا که صرف داشتن شناخت، به رفتار اخلاقی منجر می‌شود. (متن صفحه ۶۲ کتاب درسی)</p> <p>۱۷۳. وزن هنگام تولد پس از ۶ ماه دو برابر و پس از پایان سال دوم ۳ برابر می‌شود. (متن صفحه ۴۶ کتاب درسی)</p> <p>۱۷۴. به دوقلوهایی که شباهت آنها مانند شباهت دیگر خواهر و برادرها می‌باشد دو قلوهای همسان می‌گویند. (متن صفحه ۴۰ کتاب درسی)</p>

ردیف	«سوالات»
ب)	چاهای خالی زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید.
	۱۷۵. ... به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است که بر روی تغییرات رشدی تأثیر دارد. (متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)
	۱۷۶. امروزه اکثر روان‌شناسان به رشد ... اعتقاد دارند. (متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)
	۱۷۷. رشد به سه دوره کودکی، ... و ... تقسیم شده است. (متن صفحه‌ی ۴۳ کتاب درسی)
	۱۷۸. وقتی یک اسپرم (هورمون مردانه) از پدر، یک تخمک آزاد شده از مادر را بارور می‌کند، ... تشکیل می‌شود. (متن صفحه‌ی ۴۵ کتاب درسی)
	۱۷۹. از دید روان‌شناسان رشد، تغییرات طول زندگی می‌تواند معلول دو دسته عوامل ... و ... باشد. (متن صفحه‌ی ۳۸ کتاب درسی)
	۱۸۰. دو قلوهایی که دارای ... هستند را دو قلوهای همسان می‌گویند. (متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)
	۱۸۱. کودک ابتدا حرکات درشت را انجام می‌دهد و بعد موفق به کسب رشد حرکات ... مثل با پا به توپ ضربه زدن می‌شود. (متن صفحه‌ی ۴۷ کتاب درسی)
	۱۸۲. رشد ... به توانایی‌های مربوط به حل مسئله و توانایی‌های زبانی کودک اطلاق می‌شود. (متن صفحه‌ی ۴۸ کتاب درسی)
	۱۸۳. رشد ... در کودک فرایندی پیچیده است. (متن صفحه‌ی ۴۹ کتاب درسی)
	۱۸۴. به‌ویژگی‌هایی که به‌صورت مستقیم بر تولید مثل نقش دارند ویژگی‌های ... می‌گویند. (متن صفحه‌ی ۵۴ کتاب درسی)
	۱۸۵. در اسلام مراحل رشد انسان، تا ۲۱ سالگی به ... مرحله تقسیم می‌شود و در هفت سال سوم باید با انسان به منزله ... رفتار کرد. (متن صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)
	۱۸۶. ... یا ... به معنای آمادگی زیستی است که خود دارای برنامه رشد طبیعی و منظمی است. (متن صفحه‌ی ۴۱ کتاب درسی)
	۱۸۷. بر اساس فرایند رسش، آدمی در زندگی خود از دوره ... تا ... یک سری خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهد داد. (متن صفحه‌ی ۴۱ کتاب درسی)
	۱۸۸. ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه رشد، رشد ... است. (متن صفحه‌ی ۴۹ کتاب درسی)
	۱۸۹. روان‌شناسی ... دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی می‌شود. (متن صفحه‌ی ۳۷ کتاب درسی)
	۱۹۰. رشد ... در کودکان نسبت به حیوانات، به دلیل آگاهی بیشتر و برقراری تعامل با محیط بازر، متنوع‌تر و رشد یافته‌تر است. (متن صفحه‌ی ۵۰ کتاب درسی)
	۱۹۱. بازی کودکان در سنین بالا قاعده‌مندتر می‌شود و مشترکاً بازی می‌کنند و این تغییر، بیانگر رشد ... آنهاست. (متن صفحه‌ی ۵۰ کتاب درسی)
	۱۹۲. رشد دستگاه تولید مثل، تغییر اساسی دوره نوجوانی است که با ... رخ می‌دهد. (متن صفحه‌ی ۵۴ کتاب درسی)
	۱۹۳. رشد ... دربرگیرنده آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی است که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه باید رفتار کنند. (متن صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)
	۱۹۴. یکی از تغییرات شناختی دوره نوجوانی، بروز قوه ... می‌باشد. (متن صفحه‌ی ۵۵ کتاب درسی)

ردیف	«سؤالات»																
	<p>۱۹۵. در دوره نوجوانی، برای اولین بار، تفکر ... شکل می‌گیرد؛ به این معنا که نوجوانان فرضیه‌سازی می‌کنند و در پیش‌بینی یک موقعیت از تفکر ... بهره می‌برند. (متن صفحه‌ی ۵۵ کتاب درسی)</p> <p>۱۹۶. توجه نوجوان در مقایسه با کودک، ... است؛ به این معنا که بر اطلاعات مرتبط متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر، بهتر سازگاری پیدا می‌کنند. (متن صفحه‌ی ۵۵ کتاب درسی)</p> <p>۱۹۷. پردازشگران، به منظور ... بیشتر، باید قدرت بازداری یا منع محرک‌های نامرتبط و بازداری پاسخ‌های آموخته شده مناسب را داشته باشند. (متن صفحه‌ی ۵۵ کتاب درسی)</p> <p>۱۹۸. نوجوانان به دنبال چگونگی تقویت حافظه خود هستند، به عبارتی دیگر می‌خواهند چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات را فرا بگیرند که به این نوع مهارت آموزی ... می‌گویند. (متن صفحه‌ی ۵۶ کتاب درسی)</p> <p>۱۹۹. نوجوانان، برخلاف کودکان، قادر به ... حافظه خود هستند. (متن صفحه‌ی ۵۶ کتاب درسی)</p> <p>۲۰۰. کودکان بر اساس پردازش ...، یعنی ویژگی‌های حسی و فیزیکی، عمل می‌کنند، در حالی که پردازش اغلب نوجوانان ... است. (متن صفحه‌ی ۵۶ کتاب درسی)</p> <p>۲۰۱. یکی از تکالیف اصلی رشد در دوره نوجوانی، شکل‌گیری ... است. (متن صفحه‌ی ۶۱ کتاب درسی)</p> <p>۲۰۲. بسیاری از نوجوانان به جای تلاش برای کم کردن فاصله بین خود آرمانی و خود واقعی ... می‌کنند. (متن صفحه‌ی ۶۳ کتاب درسی)</p>																
پ)	<p>مفاهیم صحیح را از ستون سمت راست انتخاب و به ستون سمت چپ متصل کنید.</p> <p>جدول شماره «۱»</p> <table border="1" data-bbox="261 1006 1243 1229"> <tr> <td>۲۰۳. کودکی دوم</td> <td>الف) ۱ تا ۳ سالگی</td> </tr> <tr> <td>۲۰۴. کودکی اول</td> <td>ب) ۲ سال اول زندگی</td> </tr> <tr> <td>۲۰۵. نوپا</td> <td>ج) ۷ تا ۱۲ سالگی</td> </tr> <tr> <td>۲۰۶. طفولیت</td> <td>د) ۲ تا ۶ سالگی</td> </tr> </table> <p>جدول شماره «۲»</p> <table border="1" data-bbox="261 1290 1243 1522"> <tr> <td>۲۰۷. لب‌بند اجتماعی</td> <td>الف) دوره دبستان</td> </tr> <tr> <td>۲۰۸. تحت تأثیر ویژگی ظاهری اشیاء</td> <td>ب) ۲-۳ ماهگی</td> </tr> <tr> <td>۲۰۹. ترس از غریبه‌ها</td> <td>ج) ۴ یا ۵ سالگی</td> </tr> <tr> <td>۲۱۰. بازی‌های گروهی</td> <td>د) ۸ ماهگی</td> </tr> </table> <p>(جدول ۱-۲ صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)</p>	۲۰۳. کودکی دوم	الف) ۱ تا ۳ سالگی	۲۰۴. کودکی اول	ب) ۲ سال اول زندگی	۲۰۵. نوپا	ج) ۷ تا ۱۲ سالگی	۲۰۶. طفولیت	د) ۲ تا ۶ سالگی	۲۰۷. لب‌بند اجتماعی	الف) دوره دبستان	۲۰۸. تحت تأثیر ویژگی ظاهری اشیاء	ب) ۲-۳ ماهگی	۲۰۹. ترس از غریبه‌ها	ج) ۴ یا ۵ سالگی	۲۱۰. بازی‌های گروهی	د) ۸ ماهگی
۲۰۳. کودکی دوم	الف) ۱ تا ۳ سالگی																
۲۰۴. کودکی اول	ب) ۲ سال اول زندگی																
۲۰۵. نوپا	ج) ۷ تا ۱۲ سالگی																
۲۰۶. طفولیت	د) ۲ تا ۶ سالگی																
۲۰۷. لب‌بند اجتماعی	الف) دوره دبستان																
۲۰۸. تحت تأثیر ویژگی ظاهری اشیاء	ب) ۲-۳ ماهگی																
۲۰۹. ترس از غریبه‌ها	ج) ۴ یا ۵ سالگی																
۲۱۰. بازی‌های گروهی	د) ۸ ماهگی																
ت)	<p>به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۲۱۱. ریش یا پختگی که به معنای آمادگی زیستی است دارای چه نوع برنامه‌ای می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۴۱ کتاب درسی)</p> <p>۲۱۲. ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه از رشد چه می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۴۶ کتاب درسی)</p> <p>۲۱۳. براساس رشد جسمانی به طور میانگین، کودک در چند ماهگی می‌تواند بدون کمک دیگران راه برود و نوجوان در چند سالگی به بلوغ می‌رسد؟ (متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)</p> <p>۲۱۴. به ترتیب مشخصه رفتار اجتماعی کودک در ۳ ماهگی و ۸ ماهگی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۵۰ کتاب درسی)</p> <p>۲۱۵. در رشد اخلاقی دوره کودکی چرا کودکان مسئول رفتار خود نیستند؟ (متن صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)</p> <p>۲۱۶. برجسته‌ترین تغییرات مربوط به جنس در دوره نوجوانی چند دسته می‌باشد و کدام یک قابل رویت است؟ (متن صفحه‌ی ۵۴ کتاب درسی)</p>																

ردیف	«سؤالات»
	۲۱۷. بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و شناختی به موازات افزایش سن در کودکان به چه چیز دیگری نیاز دارد؟ (متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)
	۲۱۸. دلیل تحریک‌پذیری دوره نوجوانی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۵۷ کتاب درسی)
	۲۱۹. چه عوامل محیطی می‌توانند بر روی رشد قبل از تولد تأثیر بگذارند؟ (متن صفحه‌ی ۴۵ کتاب درسی)
	۲۲۰. پیامبر گرامی اسلام (ص) مراحل رشد انسان را چگونه تقسیم‌بندی می‌کنند؟ (متن صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)
	۲۲۱. به ترتیب طفولیت و نوپا به کدام دوره‌ی سنی بازمی‌گردد؟ (مشابه جدول ۱-۲ صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)
	۲۲۲. چهار ویژگی رشد شناختی دوره‌ی نوجوانی را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۵۵ و ۵۶ کتاب درسی)
	۲۲۳. به ترتیب وزن کودک پس از ۶ ماهگی و در پایان سال اول چه تغییراتی دارد؟ (متن صفحه‌ی ۴۶ کتاب درسی)
	۲۲۴. ایستادن مستقل و نشستن مستقل به ترتیب در چند ماهگی امکان‌پذیر است؟ (متن صفحه‌ی ۴۷ کتاب درسی)
	۲۲۵. سه دلیل افزایش توانمندی نوجوان در انجام ساعت‌ها فعالیت بدنی را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۵۴ کتاب درسی)
	۲۲۶. رشد هیجانی در کودکی چگونه فرایندی است و مستلزم چه می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۴۹ کتاب درسی)
	۲۲۷. دو مشخصه دوقلوهای همسان چه می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)
	۲۲۸. چرا در بسیاری از موارد با توجه به خصوصیات فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های جسمانی و رفتاری را داد؟ (متن صفحه‌ی ۴۱ کتاب درسی)
	۲۲۹. یک تخمک آزاد شده چگونه بارور می‌شود و صفات چگونه به ارث برده می‌شود؟ (متن صفحه‌ی ۴۵ کتاب درسی)
	۲۳۰. نوجوانان شروع نوجوانی را چگونه می‌دانند؟ و چند مشخصه رشد جسمانی این دوره را نام ببرید. (متن صفحه‌ی ۵۳ کتاب درسی)
	۲۳۱. دلیل اینکه کودکان تحت تأثیر ویژگی ظاهری اشیاء قرار می‌گیرند عدم رشد در کدام ابعاد می‌باشد؟ (صفحه‌ی ۴۸ کتاب درسی)
	۲۳۲. رشد اخلاقی به چه چیزی وابسته است و شرط تبدیل شناخت به اخلاق چیست؟ (متن صفحه‌ی ۶۲ کتاب درسی)
	۲۳۳. به ترتیب منظور خود واقعی و خود آرمانی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۶۳ کتاب درسی)
	۲۳۴. مینا و سارا دوقلوی همسان هستند، آن‌ها در ظاهر و رفتار شبیه به یکدیگر می‌باشند. علل این تشابه در چیست؟ (متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

ردیف	«سؤالات»
ث)	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.
	۲۳۵. منظور از دوقلوهای همسان و ناهمسان چیست؟ (متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)
	۲۳۶. عوامل مؤثر بر تغییرات رشد از دیدگاه روان‌شناسان رشد چه می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۳۸ کتاب درسی)
	۲۳۷. روان‌شناسی چه دامنه‌ای از تغییرات را بررسی می‌کند؟ (متن صفحه‌ی ۳۷ کتاب درسی)
	۲۳۸. روان‌شناسی رشد را تعریف کنید. (متن صفحه‌ی ۳۷ کتاب درسی)
	۲۳۹. رفتار اجتماعی کودک را در سه دوره‌ی ۳ ماهگی، ۸ ماهگی و دوره‌ی دبستان تحلیل نمایید. (مشابه جدول ۲-۲ صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)
	۲۴۰. به ترتیب دو مصرع «زینهار از قرین زینهار» و «با سیه دل چه سود گفتن وعظ» اشاره به کدام عامل رشد دارد؟ (متن صفحه‌ی ۳۹ کتاب درسی)
	۲۴۱. به ترتیب منظور از رشد شناختی و اخلاقی چه می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۴۸ و ۵۱ کتاب درسی)
	۲۴۲. منظور از آمادگی خاص نهفته چیست؟ (متن صفحه‌ی ۴۱ کتاب درسی)
	۲۴۳. منظور از رسش یا پختگی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۴۱ کتاب درسی)
	۲۴۴. چگونگی شکل‌گیری یک نطفه را توضیح دهید. (متن صفحه‌ی ۴۵ کتاب درسی)
	۲۴۵. با توجه به اینکه از دیدگاه اسلام مراحل رشد انسان در یک فرآیند ۲۱ ساله، به سه مرحله تقسیم می‌شود؛ این مراحل را توضیح دهید؟ (متن صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)
	۲۴۶. در ارتباط با اهمیت دوره کودکی، امام صادق (ع) و حضرت علی (ع) چه می‌فرمایند؟ (متن صفحه‌ی ۴۵ و ۴۶ کتاب درسی)
	۲۴۷. رشد هیجانی دوره کودکی را با توجه به هیجانات ساده و مرکب توضیح دهید؟ (متن صفحه‌ی ۴۹ کتاب درسی)
	۲۴۸. دو دلیل رشد یافته‌تر بودن رشد هیجانی کودکان نسبت به حیوانات را چه می‌دانید؟ (متن صفحه‌ی ۵۰ کتاب درسی)
	۲۴۹. چرا پزشکی که می‌داند سیگار کشیدن برای سلامت بدن مضر است، ولی سیگار می‌کشد؟ (متن صفحه‌ی ۶۲ کتاب درسی)
	۲۵۰. وراثت را به عنوان یک عامل زیستی مؤثر بر رشد توضیح دهید. (متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)
	۲۵۱. یادگیری به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی چگونه صورت می‌گیرد؟ (متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)
	۲۵۲. نتیجه‌گیری که روان‌شناسان رشد از نقش وراثت و محیط در تغییرات رشدی داشتند چیست؟ (متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)
	۲۵۳. منظور از تفکر احتمال‌گرا و مهارت فرحافظه به عنوان دو مشخصه رشد شناختی دوره نوجوانی چیست؟ (متن صفحه‌ی ۵۵ و ۵۶ کتاب درسی)
	۲۵۴. منظور از بلوغ جنسی چه نقطه‌ای است و دو تغییر مربوط به جنس در دوره نوجوانی را با ذکر مثال توضیح دهید. (متن صفحه‌ی ۵۴ کتاب درسی)
	۲۵۵. چرا نوجوان به هنگام بلوغ تحریک‌پذیر می‌شود؟ ۲ راه‌حل برای آن ذکر کنید. (متن صفحه‌ی ۵۷ کتاب درسی)
	۲۵۶. چهار پیامد تغییرات شناختی دوره نوجوانی را نام ببرید؟ (متن صفحه‌ی ۵۶ کتاب درسی)
	۲۵۷. چند مشخصه رشد اخلاقی دوره نوجوانی را نام ببرید؟ (متن صفحه‌ی ۶۱ و ۶۲ کتاب درسی)
	۲۵۸. رشد اجتماعی در دوره نوجوانی را توضیح دهید؟ (متن صفحه‌ی ۵۸ کتاب درسی)
	۲۵۹. دلایل و نتایج رویاپردازی در دوره‌ی نوجوانی چه می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۶۳ کتاب درسی)

عوامل مؤثر بر تغییرات رشد

۲۶۰. عوامل زیستی و عوامل محیطی چه دوره‌ی زمانی از رشد را تحت تأثیر قرار می‌دهند؟ (متن صفحه‌ی ۳۸ کتاب درسی)

- ① کودکی اول تا پایان دوره نوجوانی
② از دوره جنینی تا دوره سالمندی
③ از زمان انعقاد نطفه تا پایان دوره نوجوانی
④ از طفولیت تا پایان دوره میان‌سالی

۲۶۱. در کدام روش، روان‌شناسان مجبور می‌شدند ابعاد رشد انسان را تفکیک کنند و تقریباً در چند بُعد این تقسیم‌بندی انجام می‌شود؟ (متن صفحه‌ی ۳۷ کتاب درسی)

- ① روش علمی - ابعاد پنج‌گانه
② روش تجربی - ابعاد سه‌گانه
③ روش تجربی - ابعاد چهارگانه
④ روش علمی - ابعاد دوگانه

۲۶۲. حدوداً در چه سنی دوچرخه‌سواری یاد گرفته می‌شود و این مهارت در نتیجه چه می‌باشد؟ (فعالیت ۱-۲ - صفحه‌ی ۳۸ کتاب درسی)

- ① ۳ تا ۶ سالگی - عوامل ارثی و تغییرات رشدی
② ۶ تا ۱۰ سالگی - تمرین و آموزش زیاد
③ ۳ تا ۶ سالگی - عوامل زیستی و یادگیری
④ ۶ تا ۱۰ سالگی - تمرین و تغییرات رشدی

۲۶۳. از نظر روان‌شناسان عواملی که ویژگی‌های افراد را در فراخوانی زندگی آنها تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ کدام است؟ (متن صفحه‌ی ۳۸ کتاب درسی)

- ① عوامل زیستی و عوامل ارثی
② عوامل اجتماعی و عوامل محیطی
③ عوامل محیطی و عوامل زیستی
④ عوامل زیستی و عوامل اجتماعی

۲۶۴. دلیل همسان بودن بعضی از دوقلوها چه می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

- ① ظاهر مشابه
② رفتار نزدیک به هم
③ وراثت یکسان
④ ویژگی‌های شخصیتی مشابه

۲۶۵. اصطلاحاً به آن دسته از دوقلوهایی که با دیگر خواهران و برادران خود شباهت دارند چه می‌گویند؟ (متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

- ① یکسان
② ناهمسان
③ عادی
④ یک تخمکی

۲۶۶. در نتیجه‌گیری‌های به عمل آمده از تحقیقات روان‌شناسان رشد می‌توان گفت:

- ① برخورداری از تنوع و تعدد ژنتیکی الزاماً به معنای بروز یک ویژگی خاص در فرزندان خانواده است.
② شرایط بروز یک ویژگی خاص در فرزندان بستگی به محیط زندگی آنان دارد.
③ نقش عوامل ژنتیکی در بروز یک ویژگی خاص در فرزندان بیش از عوامل محیطی است.
④ در بروز ویژگی‌های خاص فرزندان عوامل محیطی و ژنتیکی به یک اندازه تأثیر گذارند.

۲۶۷. عبارت زیر مربوط به کدام گزینه است؟ (متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)

«دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی را شامل می‌شود.»

- ① روان‌شناسی سلامت
② روان‌شناسی بالینی
③ روان‌شناسی رشد
④ روان‌شناسی شخصیت

۲۶۸. از نظر روان‌شناسان رشد، کدام یک از موارد زیر تحت تأثیر عوامل زیستی در انسان نمی‌باشد؟

(متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)

- ① اولین کلمه را بیان کردن
② کشیدن دست در اثر برخورد با جسم گرم
③ فعال شدن میله‌های شبکیه‌ی چشم هنگام تاریکی
④ جلوی خندیدن خود را گرفتن

۲۶۹. به لحاظ رشد جسمانی، کودک در ... ماهگی بدون کمک می‌تواند راه برود و یا به‌طور میانگین نوجوان در ... به بلوغ

(متن صفحه‌ی ۴۱ کتاب درسی)

می‌رسد.

- ① ۱۷ ماهگی - ۱۲ تا ۱۴ سالگی
② ۱۵ ماهگی - ۱۱ تا ۱۴ سالگی
③ ۱۳ ماهگی - ۱۳ تا ۱۴ سالگی
④ ۱۰ ماهگی - ۱۱ تا ۱۴ سالگی

(متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

۲۷۰. در ارتباط با وراثت می‌توان گفت ...

- ① مجموعه ای از ویژگی‌های مشترک فقط از لحاظ جسمانی بین افراد
② روابط مشترک و یکسان بین افراد در یک جامعه
③ عامل زیستی یا سرشستی مؤثر بر رشد
④ آمادگی زیستی و ژنتیکی مشترک بین جانداران

(متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)

۲۷۱. در ارتباط با عبارت زیر کدام گزینه درست است؟

«بیان تأثیر محیط بر بروز و رشد ویژگی‌هایی که افراد به ارث می‌برند و نقش والدین در تغییرات رشدی فرزندان به واسطه تأثیر ژنتیکی آنها و ساختار محیطی که والدین برای پرورش فرزندان خود ایجاد می‌کنند».

- ① وراثت
② طرح تعامل محیط - عوامل زیستی
③ ویژگی‌های رشد در دوره قبل از تولد
④ ریش (بختگی)

۲۷۲. این جمله که «با افزایش سن، تعداد لغاتی که کودکان می‌توانند به زبان بیاورند افزایش پیدا می‌کند اما به شرطی اتفاق

می‌افتد که کودکان در محیط خود این لغات را به‌صورت مکرر شنیده باشند» اشاره به چه نکته‌ای دارد؟

(متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)

- ① نسبی بودن امر یادگیری زبان
② تأثیر عامل یادگیری
③ تأثیر عامل یادگیری
④ رشد زبان تابع ریش و یادگیری

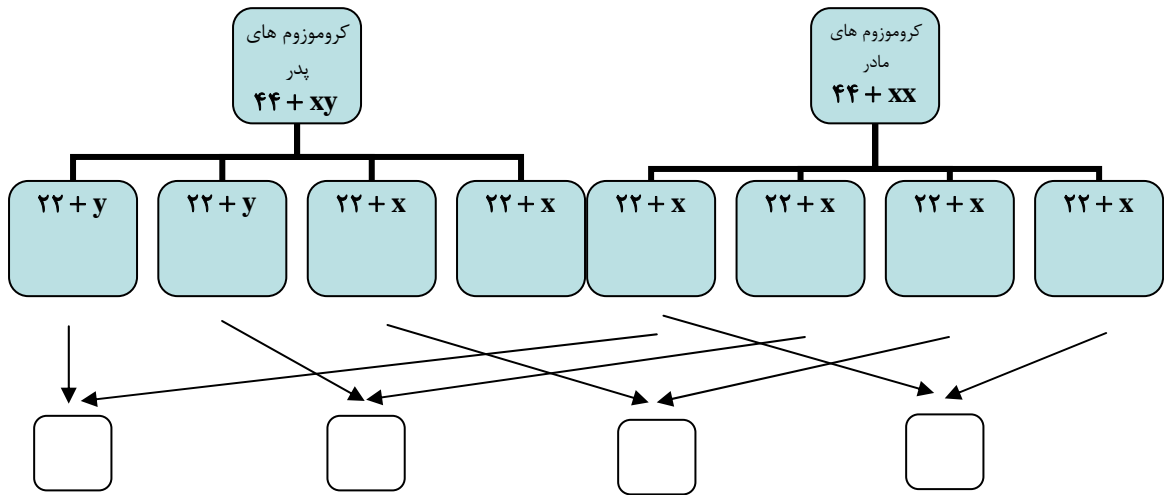
۲۷۳. متخصصین رشد معتقدند علاوه بر عوامل زیستی، عوامل محیطی در تغییرات رشدی مؤثر می‌باشند، عوامل محیطی

(متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)

عبارت‌اند از:

- ① عواملی که مستقیماً قابل مشاهده‌اند و شامل فرایندهای شناختی، جسمانی و هیجانی است.
② عواملی که مستقیماً قابل مشاهده‌اند و شامل فرایندهای جسمانی، رفتاری و شناختی است.
③ آن دسته از عواملی که در بیرون از افراد وجود دارد و بر تغییرات رشدی به‌طور غیرمستقیم تأثیر دارد.
④ آن دسته از عواملی که در بیرون از افراد وجود دارد و بر بروز تغییرات رشدی فرد در جنبه‌های مختلف رشد مؤثر است.

۲۷۴. مطابق تصویر زیر، هر پدر و مادری می‌تواند ۴ ترکیب احتمالی از کروموزوم‌های جنسی را به وجود آورد. این چهار ترکیب به ترتیب از چپ به راست کدام است؟
(متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

- ① $44 + yy - 44 + xy - 44 + xy - 44xx$
 ② $44 + xy - 44 + yy - 44 + xy - 44xx$
 ③ $44 + yy - 44 + yy - 44 + xx - 44 + xx$
 ④ $44 + xy - 44 + xy - 44 + xx - 44 + xx$

۲۷۵. به ترتیب از راست به چپ کروموزوم‌های مادر و پدر در کدام گزینه به‌درستی بیان شده است؟
(متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

- ① $44 + xy - 44 + xx$
 ② $44 + xx - 44 + xy$
 ③ $44xy - 44xx$
 ④ $44xx - 44xy$

۲۷۶. فرمول کروموزومی سلول جنسی پدر (اسپرماتوزوئید) قبل از تقسیم کدام است؟
(متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

- ① $44 + XX$
 ② $22 + Y$
 ③ $44 + XY$
 ④ $22 + X$

۲۷۷. این جمله که تفاوت بین یک کودک در دوره دوسالگی با یک نوجوان سیزده ساله تنها در تعداد دوستان و افرادی که می‌شناسد؛ اشاره به جنبه کمی دارد یا کیفی؟ و کدام بُعد رشد را اشاره می‌نماید؟
(متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)

- ① کمی و پیوسته - رشد اجتماعی
 ② کیفی و پیوسته - رشد هیجانی
 ③ کمی و مرحله‌ای - رشد هیجانی
 ④ کیفی و مرحله‌ای - رشد اجتماعی

۲۷۸. دلیل تقسیم‌بندی ۷ گانه روان‌شناسان از رشد چه می‌باشد؟
(متن صفحه‌ی ۴۲ کتاب درسی)

- ① اعتقاد به رشد مرحله‌ای
 ② اعتقاد به پیوسته بودن رشد
 ③ کمی بودن رشد
 ④ کیفی بودن رشد

۲۷۹. به ترتیب کودکی دوم و نوجوانی اشاره به کدام دامنه سنی دارد؟
(جدول ۲-۱ صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)

- ① ۷ تا ۱۱ سالگی - ۱۲ تا ۲۰ سالگی
 ② ۶ تا ۱۲ سالگی - شروع بلوغ تا پایان ۲۰ سالگی
 ③ ۷ تا ۱۲ سالگی - ۱۳ تا ۱۸ سالگی
 ④ ۶ تا ۱۱ سالگی - ۱۲ تا ۱۸ سالگی

۲۸۰. دامنه سنی بزرگسالی دوم کدام است؟
(مشابه جدول ۱-۲ صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)

- ① ۴۰ - ۶۵ سالگی
 ② ۶۵ سالگی به بالا
 ③ ۴۵ - ۶۰ سالگی
 ④ ۲۰ - ۴۰ سالگی

۲۸۱. دامنه سنی طفولیت و نوپا به ترتیب در کدام گزینه صحیح می‌باشد؟
(جدول ۱-۲ صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)

- ① ۳ سال اول زندگی - ۶ سال اول
 ② انعقاد نطفه تا یک سالگی - ۱ تا ۳ سالگی
 ③ ۱ تا ۳ سالگی
 ④ ۲ سال اول زندگی - ۱ تا ۳ سالگی

۲۸۲. اینکه تشکیل نطفه چگونه است و چگونه وراثت در این نطفه خود را نشان می‌دهد به ... در شکل‌گیری نطفه مربوط می‌شود.
(متن صفحه‌ی ۴۰ کتاب درسی)

- ① نقش ریش و ② نقش یادگیری
 ③ نقش پدر و مادر
 ④ نقش ریش و یادگیری

۲۸۲. کدام یک از گزینه‌های زیر در زمره عوامل محیطی تأثیرگذار بر رشد قبل از تولد نمی‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۴۵ کتاب درسی)

- ① نارسایی شناختی مادر ② حالت هیجانی مادر ③ کیفیت تغذیه مادر ④ سن مادر

۲۸۴. با توجه به مراحل رشد انسان از دیدگاه پیامبر گرامی (ص) کدام گزینه نادرست است؟

(متن صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)

- ① کودک در ۷ سال اول باید آزاد باشد تا بازی کند.
② کودک در ۷ سال اول باید بدون توقع اطاعت از او سعی کرد که عمل و گفتار صحیح را یاد بگیرد.
③ کودک در ۷ سال اول آقا و سرور است.
④ بعد از ۷ سال اول کودک باید به عنوان وزیر محسوب می‌شود.

ویژگی‌های مراحل رشد انسان

۲۸۵. وزن هنگام تولد پس از ... دوبرابر و پس از پایان سال اول ... برابر می‌شود. (متن صفحه‌ی ۴۶ کتاب درسی)

- ① ۶ ماه - ۳ برابر ② ۹ ماه - ۲ برابر ③ ۶ ماه - ۲ برابر ④ ۹ ماه - ۳ برابر

۲۸۶. کدام یک جزء دلایل مختلف روان‌شناسان رشد در خصوص نسبی بودن «دامنه سنی» افراد در مراحل مختلف رشدی نیست؟

(متن صفحه‌ی ۴۴ کتاب درسی)

- ① ویژگی‌های فردی ② عوامل اجتماعی ③ عوامل محیطی ④ عوامل زیستی

۲۸۷. با شروع دوسالگی و ادامه آن تا ۷ سالگی کودک در چه صورت می‌تواند امر به خاطر سپردن و حل مسائل را انجام دهد؟

(متن صفحه‌ی ۴۸ کتاب درسی)

- ① به شرط آموزش مناسب ② به شرط دوسویه بودن یادگیری و ریش
③ به شرط قابل لمس و عینی بودن ④ به شرط محیط مناسب

۲۸۸. زبان به‌عنوان یک توانمندی ... در نظر گرفته می‌شود که در فراخنای زندگی رشد می‌کند. (متن صفحه‌ی ۴۸ کتاب درسی)

- ① جسمانی ② اجتماعی ③ شناختی ④ فیزیولوژیکی

۲۸۹. بازی‌های موازی که دلالت بر تنها بازی کردن بچه‌ها در میان جمع دارد اشاره به کدام جنبه رشد دارد؟

(جدول ۲-۲ صفحه‌ی ۵۰ و ۵۱ کتاب درسی)

- ① اجتماعی ② شناختی ③ جسمانی ④ اخلاقی

۲۹۰. به‌منظور اینکه کودکان بهتر بتوانند به هیجانات مثبت و منفی دیگران واکنش نشان دهند، کدام گزینه نادرست است؟

(فعالیت ۱۱-۲ صفحه‌ی ۴۹ کتاب درسی)

- ① رشد هیجانی این دوره فرایندی پیچیده است.
② هیجانات را فرآیندی دوجانبه یا دو طرفه می‌دانیم.
③ کودک با آگاهی از هیجانات مادر به تنهایی می‌تواند واکنش هیجانی مثبت را نشان دهد.
④ اطرافیان و والدین در ایجاد هیجانات مثبت و منفی کودکان مؤثر هستند و کودکان هم در هیجانات اطرافیان خود تأثیر دارند.

۲۹۱. در ارتباط با رشد هیجانی دوره کودکی می‌توان گفت «رشد هیجانی دوران کودکی ...». (متن صفحه‌ی ۴۹ کتاب درسی)

- ① فرایندی پیچیده است که تنها مستلزم آگاهی کودک از هیجانات خود است.
② صرفاً مستلزم آگاهی از هیجانات افراد دیگر است.
③ درک هیجان مثبت از رفتار دیگران منجر به تکرار رفتار کودک می‌گردد.
④ هیجانات فرایندی دوجانبه یا دوطرفه هستند، یعنی یا مثبت‌اند یا منفی.

(متن صفحه‌ی ۵۰ کتاب درسی)

۲۹۲. رشد اجتماعی دوره کودکی، یعنی:

- ① فرایندی که متناسب با شرایط محیطی مناسب در طول دوره‌های رشد خود را نشان می‌دهد.
② توانایی برقراری ارتباط و بازی با کودکان دیگر.
③ آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی تعیین‌کننده نوع رابطه و رفتار با یکدیگر.
④ فرایند دوطرفه‌ای که بین کودک و والدین او ارتباط برقرار کند.

(مشابه جدول ۲-۲ صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)

۲۹۳. اولین علامت رشد اجتماعی کودک کدام است؟

- ① لبخند اجتماعی
② گریه کردن
③ مکیدن پستان مادر
④ بازی موازی ولی به تنهایی

۲۹۴. در کدام دوره سنی، کودکان تمایل به انجام بازی‌های موازی مورد علاقه یکدیگر ولی به تنهایی دارند؟

(مشابه جدول ۲-۲ صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)

- ① ۸ ماهگی
② ۲ یا ۳ سالگی
③ ۱۸ ماهگی
④ ۴ یا ۵ سالگی

۲۹۵. رشد ... دربرگیرنده آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی است که تعیین می‌کند انسان‌ها در رابطه بادیگران چگونه

باید رفتار کنند. (متن صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)

- ① اجتماعی
② فیزیولوژیکی
③ شناختی
④ اخلاقی

۲۹۶. فرایند «تدریجی و پیچیده» از ویژگی‌های کدام جنبه رشد کودک است؟ (متن صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی)

- ① اجتماعی
② شناختی
③ اخلاقی
④ هیجانی

۲۹۷. کدام‌یک از گزینه‌های زیر یک تغییر اساسی و عمده در دوران نوجوانی محسوب می‌شود؟ (متن صفحه‌ی ۵۴ کتاب درسی)

- ① سه برابر شدن شش
② دو برابر شدن قلب
③ رشد دستگاه تولید مثل
④ افزایش قد، وزن و سپس ماهیچه‌ها

۲۹۸. در ارتباط با موی صورت پسران، کدام گزینه نادرست می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۵۴ کتاب درسی)

- ① جزئی از علائم رشد هستند.
② قابل رؤیت می‌باشند.
③ تأثیر مستقیم در تولید مثل ندارد.
④ ویژگی اولیه نامیده می‌شود.

۲۹۹. به چه دلیل نوجوان باید قدرت بازداری یا منع محرک‌های نامرتبط را داشته باشد؟ (متن صفحه‌ی ۵۵ کتاب درسی)

- ① حافظه بهتر
② داشتن انگیزتگی ذهنی
③ تمرکز بیشتر
④ بازیابی بهتر

۳۰۰. دلیل اینکه نوجوان معلمان و والدین خود را مانند دیگر افراد و بدون نقص ندانسته چیست؟ و مربوط به کدام ویژگی

شناختی این دوره است؟ (متن صفحه‌ی ۵۶ کتاب درسی)

- ① آرمانی تجسم کردن دنیا - انتقاد از افراد صاحب قدرت
② علاقمندی به بحث‌های مذهبی و اجتماعی - تمایل به مجادله
③ تجارب منحصر به فرد زندگی خود - خودمحوری
④ مشکل در تفکیک واقعیت از خیال - دوگانگی در فکر و عمل

۳۰۱. براساس کدام خصیصه دوره نوجوانی، فرد تجارب زندگی خود را منحصر به فرد تلقی می‌کند؟ (متن صفحه‌ی ۵۶ کتاب درسی)

- ① دوگانگی در فکر و عمل
② خود محوری
③ توجه به خود
④ تمایل به مجادله

۳۰۲. دلیل گرایش نوجوان به همسالان نتیجه کدام بُعد رشد می‌باشد؟ (متن صفحه‌ی ۵۸ کتاب درسی)

- ① رشد اجتماعی
② رشد اخلاقی
③ رشد هیجانی
④ رشد شناختی

۳۰۳. روان‌شناسان رشد، بهترین دوره «هویت‌یابی» فرد را چه زمانی می‌دانند؟ (متن صفحه‌ی ۶۰ کتاب درسی)

- ① کودکی دوم
② نوجوانی
③ کودکی اول
④ بزرگسالی

۳۰۴. منظور از مسأله «پایداری در احساس فردی هویت» چیست؟ (متن صفحه‌ی ۶۰ کتاب درسی)

- ① این شناخت که فردی خاص و بی‌نظیر است.
② این احساس دائمی که یک موجود انسانی است.
③ احساس فرد از جنسیت مردانگی یا زنانگی خود
④ این احساس که فرد همان شخصی است که روز قبل بوده است.

۳۰۵. این تمایل نوجوان که تلاش می‌نماید هر روز نقش جدید را در زندگی تجربه کند را چه می‌گویند؟

(متن صفحه‌ی ۹۰ کتاب درسی)

- ① بازی نقش ② بحران هویت ③ سردرگمی نقش ④ هویت‌یابی

۳۰۶. به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، بسیاری از نوجوانان ... می‌شوند و حالات ... آنان سریع عوض می‌شود. روان‌شناسان توصیه می‌کنند که در این سنین برخی از مهارت‌های ... و ... به نوجوانان آموزش داده شود.

(متن صفحه‌ی ۵۷ کتاب درسی)

- ① تحریک پذیر - هیجانی - رفتار، ارزیابی و کنترل ② تحریک پذیر - هیجانی - شناخت، ارزیابی و کنترل هیجانات
③ هویت گرا - شناختی - شناخت، رفتار و کنترل شخصی ④ هویت گرا - شناختی - رفتار - ارزیابی - کنترل هیجانات

۳۰۷. در دوره نوجوانی برای اولین بار ... شکل می‌گیرد و در پیش‌بینی یک موقعیت از ... بهره می‌برند.

(متن صفحه‌ی ۵۵ کتاب درسی)

- ① تفکر استقرایی - تفکر احتمال‌گرا ② تفکر قیاسی - رشد شناختی
③ تفکر فرضی - تفکر احتمال‌گرا ④ تفکر احتمال‌گرا - تفکر تضمینی

(متن صفحه‌ی ۹۰ کتاب درسی)

۳۰۸. تمام موارد درباره «هویت» درست است به‌استثنا ...

① هویت‌یابی بیشتر در نوجوانی اتفاق می‌افتد و در سازگاری شخصی، روابط اجتماعی، پیشرفت تحصیلی و طرح‌ریزی شغلی نوجوان تأثیر به‌سزایی دارد.

② همان تمایزی است که فرد بین خود و دیگران می‌گذارد و طرز فکر و عقاید و نحوه ارتباط فرد با دیگران را شامل می‌شود.

③ هویت موجب طرح سؤال «من کیستم؟» می‌گردد و موجب درگیری ذهنی در نوجوانان و جوانان می‌شود.

④ هویت مؤلفه‌های محدودی را در بر می‌گیرد که شامل ویژگی‌های جسمی، اجتماعی و آرمانی است.

۳۰۹. یک کودک ۶ ساله برای اینکه پدر و مادرش را خوشحال کند کار خوب را انجام می‌دهد در حالی که وقتی بزرگ می‌شود

(متن صفحه‌ی ۵۲ کتاب درسی)

کار خوب را چون کار درستی است انجام می‌دهد، مربوط به چه رشدی است؟

- ① رشد جسمانی دوره کودکی ② رشد روانی اجتماعی دوره نوجوانی
③ رشد شناختی و هیجانی دوره نوجوانی ④ رشد اخلاقی دوره کودکی

(متن صفحه‌ی ۴۹ کتاب درسی)

۳۱۰. کدام گزینه درباره «رشد هیجانی» در دوره‌ی کودکی صحیح نمی‌باشد؟

- ① رشد هیجانی در کودکی فرایندی پیچیده است که فقط مستلزم آگاهی کودک از هیجانات خود است.
② هیجانات فرایندی دوجانبه یا دوطرفه هستند.
③ کودکان در هیجانات اطرافیان خود بی‌تأثیر نمی‌باشند.
④ اطرافیان و والدین در ایجاد هیجانات مثبت و منفی در کودکان مؤثر هستند.

(برای مطالعه - متن صفحه‌ی ۹۰ کتاب درسی)

۳۱۱. عبارت زیر مربوط به کدام مرحله از دوره رشد شناختی در نوجوانی است؟

«ممکن است برخی از نوجوانان فکر کنند با امتحان کردن نوشیدنی‌های الکلی به صورت تفریحی هرگز به آن وابسته

نمی‌شوند یا برخی دیگر از رفتارهای غلط را با اینکه می‌دانند اشتباه است انجام می‌دهند»

- ① بلاتصمیمی ② دوگانگی در فکر و عمل
③ توجه به خود ④ احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز

۳۱۲. درباره بعد شناختی در دوره نوجوانی «انتقاد از افراد صاحب قدرت» می‌توان چنین گفت: ...

(جدول ۲-۳ - صفحه‌ی ۵۶ کتاب درسی)

- ① درگیر شدن نوجوان با بحث‌های مذهبی، فلسفی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی
- ② حساس بودن نوجوان به نحوه افکار و قضاوت دیگران درباره خود
- ③ آرمانی تجسم کردن دنیا و بی‌نقص نبودن صاحبان قدرت مانند والدین و معلمان
- ④ تهدیدهایی که در جامعه برای دیگران وجود دارد، برای آنها خطرناک نیست.

۳۱۳. برخی از روان‌شناسان رشد بر این عقیده‌اند که حداقل چهار مسأله اساسی در احساس فردی هویت وجود دارد که عبارتند از:

(برای مطالعه - متن صفحه‌ی ۹۰ کتاب درسی)

- ① فردیت - انسانی - هویت - استقامت
- ② جنسیت - فردیت - پایداری - هویت
- ③ انسانی - جنسیت - فردیت - پایداری
- ④ انسانی - پایداری - هویت - اعتقادی

۳۱۴. به ترتیب ابراز خشم و رعایت حقوق دیگران اشاره به کدام ابعاد رشد دارد؟

(متن صفحه‌ی کتاب ۳۷ درسی)

- ① رشد هیجانی - رشد هیجانی
- ② رشد اخلاقی - رشد اخلاقی
- ③ رشد اخلاقی - رشد اخلاقی
- ④ رشد هیجانی - رشد اخلاقی

۳۱۵. در ارتباط با رشد و پختگی کدام گزینه نادرست است؟

(متن صفحه‌ی کتاب ۴۲ درسی)

- ① رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است.
- ② عوامل زیستی، ایجادکننده صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است.
- ③ دلالت بر آمادگی خاص نهفته دارد که بر پایه برنامه رشد طبیعی و منظم به تدریج خودش را نشان می‌دهد.
- ④ به مجموعه عواملی که در بیرون از فرد است و بر بروز تغییرات در جنبه‌ها و در مراحل مختلف رشد تأثیرگذار است.

۳۱۶. با توجه به مراحل رشد آن از دیدگاه اسلام کدام گزینه صحیح می‌باشد؟

(متن صفحه‌ی کتاب ۴۴ درسی)

- ① مراحل رشد انسان تا ۲۴ سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود؛ و هشت سال اول کودک باید آقا و سرور باشد.
- ② مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود و هفت سال سوم باید به عنوان وزیر باشد.
- ③ مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود و هفت سال دوم باید کودک سرور باشد.
- ④ مراحل رشد انسان تا ۲۴ سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود و هشت سال سوم باید به عنوان مشاور باشد.

۳۱۷. کودکان به ترتیب در چند ماهگی می‌توانند مستقل بایستند و به صورت مستقل راه بروند؟

(متن صفحه‌ی کتاب ۴۷ درسی)

- ① ۱۲ ماهگی - ۱۵ ماهگی
- ② ۱۰ ماهگی - ۱۴ ماهگی
- ③ ۱۴ ماهگی - ۱۵ ماهگی
- ④ ۱۲ ماهگی - ۱۴ ماهگی

۳۱۸. در ارتباط با رشد هیجانی دوره کودکی، کدام گزینه مربوط به هیجان‌های ساده نمی‌باشد؟

(متن صفحه‌ی کتاب ۴۹ درسی)

- ① ترحم
- ② ترس
- ③ خشم
- ④ محبت

۳۱۹. با توجه به رشد شناختی در دوره نوجوانی کدام گزینه نادرست است؟

(متن صفحه‌ی کتاب ۵۶ درسی)

- ① نوجوانان بهتر از کودکان قادر به رمزگردانی، اندویش و بازیابی اطلاعات هستند.
- ② در دوره نوجوانی برای اولین بار، تفکر فرضی شکل می‌گیرد و نوجوانان فرضیه‌سازی می‌کنند و از تفکر احتمال‌گرا بهره می‌برند.
- ③ توجه نوجوانان در مقایسه با کودکان گزینشی‌تر است.
- ④ مهارت فرا حافظه به عنوان یک رشد شناختی کمک می‌کند تا قدرت بازداری یا منع محرک‌های نامرتبط حاصل شود.